

גליון
מזרחב

מ'מי הנחל

ביטאון חסידי ברסלב

שע"י מורשת הנחל

א דיבור
דבר "מורשת הנחל"

כעת שאתם מחזיקים גליון זה בידכם, יתכן וכבר פרס חג השבועות את כנפיו, או שמא סמוך ונראה מאד ליום הנכסף - יום קבלת התורה.

הרי כל אחד רוצה וכוסף לקבל את התורה מחדש. להתחדש בעסק ולימוד התורה כראוי לו (ראה על כך בארוכה במאמר החודש). אולם, לב יודע מרת נפשו איך הבע"ד אינו נח על שמריו ולא מפסיק לנסות להזריק בתוך הלבבות ייאוש וחדלון, וכבר אמר מוהרנ"ת ז"ל לאחר חג השבועות שהיה נקרא "דער גרויסער שבועות" "אחר שקבלנו את התורה, צריכים להזהר מעתה שלא לעשות עגל" (שש"ק), היינו שלא לאבד את הכל בין רגע בשביל מחשבות של שטות.

וכל תקוותינו הוא רק התקשרותנו והתקרבותנו לרביה"ק רופא הנפשות "ועקר קבלת התורה מחדש בכל שנה הוא לזכות לקבל ולהמשיך שכליות אמתיים ותמימים כאלה שגזקה על ידם לקיים את התורה באמת שזה צריכין לקבל מחדש בכל יום, כמו שכתוב, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" (ליקו"ה נזיקין ד, כ"ג). כי בכוח הצדיק ועצותיו הקדושים נוכל לקבל באמת את התורה מחדש, כמו שאמר מוהרנ"ת בזה הלשון: "הלמוד של דיני התורה נתן לנו השם יתברך על ידי משה רבנו עליו השלום, והלמוד של קיום התורה נתן לנו השם יתברך על ידי אדמו"ר זצ"ל". (כוכ"א)

הן על כל אלה אנו טורחים את כל הטרחה הזאת בהוצאת גליון זה, להחיות נפשות רבות בנועם מורשתו של רביה"ק ותלמידיו ולהטעים את אנ"ש מאורו הזך, בד בבד עם סקירות על הפעולות הקדושות בקרב חבורות הבחורים, האברכים והנערים, להתחדש כל פעם מחדש ללכת בדרכי ועצות רביה"ק ולקיים את עצותיו הנוראות, לראות עין בעין בקיום הבטחתו "מיין פייערל וועט שוין טלוען ביז משיח וועט קומען" לעד ולנצח.

04 המנין שלכם
השתלשלות ייסוד ביהכ"ג של חסידי ברסלב

06 הספר שלי
חידושים וביאורים בתורה הזמנית

09 ניצוץ של אור
סיפורי התקרבות

08 לאסוקי שמעתתא
ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

10 עלה לתרופה
מכתבים מאנ"ש

11 נקודת החבר
לקבל דין מן דין

12 הכבשן
סיפורים מכבשונה של ברסלב

14 לקדושים אשר בארץ
חקר קברי צדיקים

18 מבית הגנזים
עתיקות וגנוזות

20 אין פאבריק
מהנעשה והנשמע ב"מורשת הנחל"

24 "ייאספו"
המדור לחבורות הבחורים

מערכת "מימי הנחל"
שע"י "מורשת הנחל"
טל: 02-5388-949
05484-40814
פקס: 1532-5822-913

"אין אתה יודע כח הגדול של התורה"

לזה בפועל ממש, וצדיקי האמת מוציאים את הרמזים ומתקינים את המתנות ועורכים אותם לפנינו כשולחן ערוך:

"וזה בחינת הספירה שסופרין אחר כף, שהיא בחינת השתוקקות ונגעועים, כמו מי שסופר הימים מחמת שמתגעגע ונכסף ומשתוקק מאוד לאיזה דבר, ומחמת זה סופר הימים, מתי יזכה לבוא לאותו דבר. כן אנו סופרים הימים, ונכספים ומשתוקקים לזכות לקבלת התורה בשבועות.

וזה בחינת ההתעוררות וההשתוקקות נמרץ מאוד להשם יתברך שזוכים כל אחד מישראל בשעת ספירת העומר ... ועל ידי הפסופים דקדשה שמשתוקקים וכוספים להשם יתברך כל ימי הספירה, על ידי זה נטהרים בשלמות מטמאת מצרים, וזוכים אחר כך לבחינת קבלת התורה בשבועות." (הל' דם א, ו)

מחד: שום דבר לא מגיע לאדם ללא געוועים וכיסופים והשתוקקות. בלי זה - נשאר באותו מקום, באתה דרגה ומינה לא נזוע ח"ו; מאידך: שום דבר אינו בלתי ניתן להשגה אם דבקים, ללא הרף, ללא יאוש, בגעוועים, וכיסופים, בהשתוקקות, ומתבלים אותם בתפילה וזעקה ובכיה לה יתברך:

טאטע אין הימל, אבא שבשמים! אני רוצה לזכות לתורה. אני עדיין רוצה לזכות לתורה. לא התייאשתי מזה, לא עזבתי את זה, וגם אם עברו עלי כן וכך שנים, וגם אם חלילה וחס נפלתי - עדיין אני מאמין, ומבקש, ומתחנן שאזכה לקדושת התורה, ושעל ידי הכיסופים וההשתוקקות והספירה אזכה לצאת מטומאת מצרים ולהכנס לאור התורה, ועל ידה אזכה לכל הטובות שבעולם.

נכון, כבר שנים ארוכות אני רוצה, וכבר שנים ארוכות אני מבקש, ואולי גם כוסף ומשתוקק ומתגעגע, ועדיין לא זכיתי...

אבל "אף על פי כן צריכין להמתין עוד ועוד, כמו שכתוב: "אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר". [ו] כן היא בפרטיות בכל אדם אף-על-פי שצריך לבכות הרבה לפני ה' יתברך ולהתחנן לפניו על נפשו שיגאלנה מהרה מתאות עולם הזה והבלי, אף-על-פי כן כשרואה שמתמהמה הדבר הרבה צריך להחיל ולהמתין הרבה זמנים אחר זמנים אולי יראה ה' בעניו כי לא לעולם יריב ולא לנצח יקצה ואף-על-פי שהמניעה מצדנו מחמת שאין אנו הגונים במעשינו כראוי ואפילו אם הוא כמו שהוא אף-על-פי כן כל זמן שתולה עיניו למרום ושומר ומצפה וממתין לישועתו יתברך על-ידי זה בעצמו יחוס ויחמל עליו ה' יתברך ויקרבהו לעבודתו באמת ויתהפך הכל לטובה ... כי מי שהוא נוצר ושומר וממתין לישועת ה' כג"ל בודאי יש לו יום כי סוף כל סוף יגיע היום שהוא מצפה שיקנה להתקרב אליו יתברך. (הל' פקדון וד' שומרים ד, יב)

ויהי רצון ש"בכוחו של הצדיק הדור האמתי שהוא בחינת משה" נזכה לצאת ממ"ט שערי טומאה ולהכנס למ"ט שערי קדושה ולקבל את התורה הקדושה באמת.

בחג השבועות נזכה בעז"ה לחוג את חג מתן תורתנו; בחג השבועות נזכה לקבל את התורה מחדש...

כל שנה מחדש, מאיר לנו ביום הזה אור התורה, שעל ידו "כולים לקבל חיות חדש" ממש, כאילו אנו עומדים כעת למרגלות הר סיני וההר כולו עשן, ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים.

ו"כל אחד מישראל, אפילו הפחות שבפחותים, צריך לקבל את התורה מחדש, בכל דור ודור ... הינו, שצריך לקבל על עצמו מחדש בכל פעם על מלכות שמים ועל תורה".

אכן, כולנו חפצים בכך. כולנו רוצים להיות קשורים ודבוקים בתורת ה' באמת, לחוש "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה", "להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים" ולא סתם מכח הרגל או לחץ חברתי, אלא "באהבה" אמיתית, בחיבור אמיתי ופנימי לתורה הקדושה.

והנה על אף שאת התורה צריכים ללמוד בפועל. לעסוק בתורה בפשטות, "בפשיטות, הרבה בכל יום ויום", "ללמד בכל יום עד שאין היום מספיק", ובלא הגבלה, שכן "ראוי לאדם, שיעבר וילך בזה העולם בכל הספרים הקדושים, וללמד כלם". והלא זו חובתו של כל יהודי, עד כי נפסק בשו"ע שאין מברכים על כל לימוד ולימוד שכן "חיוב הלימוד תמיד רובץ עליו אלא שהטרדה פוטרתו וכל שעה שאינו טרוד חל עליו החיוב ע"כ א"צ לחזור ולברך".

אבל אנחנו רוצים יותר מזה. אנחנו רוצים גם שהתורה תשפיע עלינו באמת. קדושה, טהרה, התעלות, חיבור אמיתי לקב"ה. אנחנו רוצים ליהנות מזיו השכינה ממש.

כל יהודי יודע, את כח התורה העצום והנשגב. ודאי שברסלבר חסיד, שזוכר את שיחת רביה"ק "שאפלו אותן האנשים הרחוקים מן הקדשה מאד, שנלכדו במצודה רעה עד שרגלין בעברות ח"ו, רחמנא לצלן רחמנא לשון, אף-על-פי כן הפח של התורה גדול כל-כך עד שיכולה להוציא אותם מן העברות שרגלין בהם ח"ו. ואם יעשו להם חק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום כף וכף, יהיה אף שיהיה, בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה, כי פח התורה גדול מאד" וזוכר, למשל, ש"אין שום הצלה פי אם על ידי התורה" - יודע זאת.

אבל - אוי טאטע! - כמו כל דבר שבקדושה, שאנחנו לומדים עליו ויודעים עליו: איך זוכים לזה? איך ממשיכים עלינו את הקדושה הזו? איך מתחברים באמת לתורה הקדושה?

אנחנו עומדים בסיומם של ימי ספירת העומר. מהחל חג הפסח ועד פרוס חג השבועות. והספירה - לא רק ספירה היא מהקרבת העומר ולמשך "שבע שבתות תמימות", כידוע, אלא סודות עליונים בה - והכנה לאותו יום קדוש, חג השבועות; הכנה למתן תורה, הכנה לקבלת התורה.

וכמו בכל דבר, כמו בכל ציווי שציוונו הבורא יתברך ובכל מתנה שנתן לנו, הוא טמן גם רמזים נפלאים ונתן לנו כלים נפלאים איך נוכל לזכות

המנין שלכם

השתלשלות ייסוד בתי הכנסת של חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א - פרק י"ד (3)

ביהמ"ד הגדול במאה שערים

כל כך שש ושמש על כל סנט שקיבצנו, שזה מה שהעניק לנו תמריץ ללכת ולאסוף עוד. היה פעם שאמר שמי שיאסוף 150 דולר, יכתבו את השם שלו ב'שול'. התלהבנו מכך מאוד וכל אחד אסף את הסכום, אמנם לקח לנו שנה להגיע לזה, אבל הצלחנו לעמוד בזה. צריך להבין ש-150 דולר אז, זה היה יותר מ-1000\$ של היום. ממש אספנו סנט לסנט, עד שהגענו ל-150 דולר". ואכן שמות התלמידים שהתעסקו בקדשים מונצחים עד היום בכניסה לבניין ביהמ"ד לזכרון עולם.

ר' משה זאב גם נזכר באפיזודה מעניינת מאותם מסעות הצדקה: "פעם אחת, כשכמה מהחברים הלכו לאסוף כסף בתחנת הרכבת ביחד, לפתע בא מולם גוי גבר אלסעם סכין ודרש שיביאו לו את כל הכסף שאספו, באותם רגעים עלו בראשם כל השיעורים שמסר להם רבי צבי-אריה בגודל חשיבות הצדקה לעניי אנ"ש שבארץ ישראל, שפשוט לא היו מסוגלים לתת לגוי את הכסף ומיד החביאו אותו, בתוך כמה רגעים כמה אנשים שעברו שם קלטו את הנעשה, התנפלו על הגוי ונטרלו אותו, והכסף נשאר אצלם".

תלמידיו אספו כסף בכל מקום אפשרי כמו בתחנות רכבת, וגם בתוך הרכבת באמצע נסיעתה על אף ששומרי הרכבות לא ראו זאת בטובת עין ולא אחת עצרו אותם על כך, אך הם לא נרתעו והמשיכו בעזות דקדושה למען רביה"ק. כמו כן הלכו לאסוף תרומות באולמות השמחה.

בין התורמים שהביא ר' צבי אריה היה הסוכן נסיעות הנווד ר' גבריאל ריינער (שבאמצעותו אף נסע ר' צבי אריה לאומן בשנת תשכ"ד, ראה בית הגנזים במימי הנחל גליון נ"ד - ניסן תשפ"ב) שתרם סכום מכובד.

בשנת תשכ"ג החלו להתקרב לר' צבי אריה התלמידים מקהילות יוצאי חאלב, שהיו עשירים גדולים, וגם אותם גייס ר' צבי אריה במסע

כי עתה הרחיב ה' לנו

לא עברו שנים מועטות מאז שבית המדרש החדש של אנשי שלומינו עמד על תילו לשם ולתפארת, וכבר נעשה המקום צר מהכיל, במיוחד בימי ראש השנה הק' כאשר רבים מאנ"ש התקבצו מרחבי ארץ הקודש להשתתף ב'קייבוץ' בעיה"ק ירושלים (שכן באותן שנים הנסיעה לאומן היתה בלתי אפשרית, כידוע).

שוב נכנס ר' אלי' חיים לעובי הקורה להרחיב את גבולות הקדושה, כשהוא מעלה תוכנית מקורית ונועזת לבניית בנין ענק (במונחי הימים ההם), שיכיל מקום גם לישיבה לבחורים עם חדרים לשינה וגם כולל לאברכים, זאת ע"י הוספת קומות מעל היכל ביהמ"ד הקיים (מעניין לציין כי בתכנון המקורי היתה גם הקומה בו שוכנת כיום הת"ת).

וכך, בשנת תשי"ח, כאשר בעקבות קריסת מלון ארץ ישראל ששכן בסמיכות החליט בעל המגרש למכור את השטח, שמח ר' אליהו חיים על כך מאד, שכן בכך יוכל להרחיב את הבנין גם לאורך. אך מה מאד הצטער כאשר הבין כי אנשים אחרים כבר הביעו את רצונם לקנותו. הן אמת כי מבחינה הלכתית היתה לו זכות קדימה מדינת ד'בר מצרא', אך הסכום שהיה דרוש בשביל לרכוש את השטח לא היה תחת ידו.

בהצעת ר' הרשל ואסילסקי פנה ר' אליהו חיים אל ר' צבי אריה רוזנפלד, שאכן נרתם לעניין בכל מאודו, באמרו כי חוב קדוש לקנות את השטח ולהרחיב את גבולי הקדושה, והוא החל לעורר את תלמידיו לתרום ולהתרים בשביל הבנין הקדוש.

ר' צבי אריה עצמו שימש אז כמלמד לנערים, שתוך כדי שלימד אותם תורה ודרך ארץ קירב אותם גם לדרכי ועצות רביה"ק, עד שברבות הימים הם היו לתלמידיו הקרובים. כאשר בגרו, היה ר' צבי אריה מדריך לתת כספי מעשרותיהם לצרכי רבינו ז"ל, כשהוא מטעים להם כי לאחר מאה ועשרים כשיעלו למעלה ויאמרו "הייתי ברסלב חסיד", ישאלו כל אחד "במה הייתי ברסלב? אם באמירת תיקון הכללי, הרי הרבה אומרים מבלי שיהיו נמנים על חסידי ברסלב" וכן הלאה. אך כשיאמר שאת מעשרותיו נתן לברסלב, אז יסכימו אתו בבי"ד של מעלה כי אכן יכול הוא להיחשב חסיד ברסלב ולהיכנס בהיכלו של רביה"ק.

לאחר מכן, כאשר החלו את בניית הבנין בפועל, ושוב נתבקש ר' צבי אריה לפעול ולהפעיל למען ההוצאות המרובות, הגה ר' צבי אריה "מבצע מיוחד" לנערי - חניכיו, שכל אחד יפריש מכספו שלו 10 סנט וכנגד זה לגייס עוד דולר מאחרים. ואכן כל אחד מהנערים עמל להשיג סכום מסוים לטובת העניין.

תלמידו ר' משה זאב שור מספר על אותם ימים: "ר' צבי אריה היה

שכנועים, שיקחו חלק בבניית בנין על שם רביה"ק, עד שהצליח לגייס מהם סכומים נכבדים מאד.

מאוחר יותר סייע ר' צבי אריה בקניית השיש היקר שהובא במיוחד מאיטליה לציפוי הקירות, וכן הרדיאטורים לחימום שהותקנו מתחת הספסלים. באחד הפעמים אף הביא 40,000 דולר בפעם אחת למען קיום בית מדרשו.

סכומי עתק לעניין רביה"ק עברו תחת ידו של ר' צבי אריה, ואילו הוא עצמו התגורר בדחקות בדירת שני חדרים קטנה, כאשר כל כל הכנסתו היא אך ורק ממה שקיבל בשכר שהיה מלמד.

ואכן בשנת תשכ"א קנה ר' אליהו חיים את כל השטח היורד עד לרוחב לרחוב מאה שערים והתחיל לתכנן את בניית ההיכל הגדול כפי שאנו מכירים אותה כיום.

והבית בהיבנותו

כשהחלה בניית הבנין הגדול, הושם ר' אליהו חיים ללעג בפי רבים שהביטו עליו כעל חולם חלומות, כשהוא נשאל שוב ושוב "עבור מי אתה בונה בית כנסת כה גדול?!", שכן באותן שנים היו בכל ארץ-ישראל כולה לא יותר ממאה וחמישים חסידי ברסלב בלבד, ובביהמ"ד הקיים היו צריכים לא אחת, בימות החול, לבקש עוברי אורח שיבואו להשלים מנין.

אך ר' אליהו חיים לא שם לבו לכל זאת, כשהוא ראה בעיני רוחו את דור העתיד של חסידי ברסלב, ממלאים את הבית הגדול על כל קומותיו ואגפיו. וכך סיפר ר' נחמן ירוסלבסקי זצ"ל: כאשר קנה ר' אליהו חיים את השטח של מלון ארץ ישראל לעגו לו כולם, אך אני הייתי בין מעט בעלי הבתים שעסקו לפרנסתם במשלוח יד והיו לי מעט אמצעים, והאמנתי במסירות הנפש שלו למען עניינו של רבינו, כפי שהכרתי אותו עוד מאומן מהימים שהתארח אצלנו במוסקבה. האמנתי באמונה שלו ברבינו ונתתי לו 1500 לירות - סכום עתק בימים ההם, וככה הוא התחיל את הבניה.

מיותר לציין כי חלומו של ר' אליהו חיים התגשם מעבר לכל דמיון, וכעבור שנים לא מועטות נעשה גם ההיכל הגדול והחדש צר מהכיל, כפי שאנו עדים לכך כיום הזה.

למרות הקשיים שנתגלו עוד בטרם התחלת הבניה, בין היתר, כאשר הביאו טרקטור לפנות את חורבות המלון שקרס כאמור, פתחה האדמה את פיה ובלעה את הטרקטור... עמד ר' אליהו חיים כצור חלמיש ולא נסוג אחור. מאידך היה זה בבחינת "בצר הרחבת ליי", שכן חור ענק זה היה 'בור מים' עתיק שהתגלה ועקב כך חסכו את העלויות הרבות של החפירות לצורכי היסודות.

שנים אלו של בנית בית מדרשו, היו בשנותיה הראשונות של המדינה. תקופת הצנע היתה אז, והשגת כל דבר כרוכה היתה בהקצבות, הקצאות ואישורים, ועקב כך היה קשה מאוד להשיג בטון לבניה. אך ר' אליהו חיים, ואלו שעמדו לצדו, הפעילו את קשריהם והצליחו לאחר עמל וגייעה להשיג בטון, בכמות קטנה בהרבה מהנצרך, אך גם כאן התעורר קושי, מאחר שלא היו משאיות להובלה, שכן רבים מנהגי המשאיות מגויסיים היו לטובת המדינה. לצורך כך ביקשו מהרה"ר ר' ישראל דב אודסר לנצל את קשריו בחלונות הגבוהים אותם יצר ע"י מכתבי החיזוק שהיה כותב תדיר לאישי ממשל שונים. פנייתו אכן נענתה ומיד התקבלה הוראה לשחרר 3 משאיות להובלת בטון, שאכן העמיסו את כל כמות הבטון הדרושה (אף מעבר למה שהזמינו) והביאו אותם לשטח הבניה ברח' סלנט.

כך גם בשלב מתקדם בבניה, כאשר היו צריכים להכין נקודות חשמל,

לוח ההנצחה לתלמידי ר' צבי אריה רוזנפלד

נעזרו שוב בקשריו של ר' ישראל דב שהביא חשמלאי מוסמך מטעם הממשלה שיטפל בכך ויוכלו לקדם את הבניה על צד היותר טוב. מאוחר יותר, בעת שכבר עמד הבניין על תלו, הסתייעו שוב בקשריו של ר' ישראל בער שהביא סכומים נכבדים מהגורמים הנ"ל עבור הוצאות הטיח והריצוף.

עם התחלת הבניה, יצאו ר' לוי יצחק בנדר ור' אליהו חיים לסובב בין אנ"ש ולקבץ תרומות בשביל קניית השטח. וכה מספר ר' לוי יצחק באחד ממכתביו לידידו ר' הרשל ואסילסקי: אתמול הייתי עם ר' אליהו חיים בבני ברק מיר האבן מקבץ געווען אביסל געלט [קיבצנו מעט מעות], וגם פה בירושלים קבצנו קצת אבל הוא מעט דמעט... כי רק לעשות המדרגות מב' הצדדים עולים עשרת אלפים ל"י... הרבה מאנ"ש שיחי' עולים בכל לילה לערוך שם תיקון חצות כנגד מקום המקדש... ע"כ תדבר מזה עם ידידנו היקרים שיחי' להלהיב את ליבם ולרזו בזה באופן שנוכל בזריזות לתקן המדרגות והכתלים בעזרה"ת כשיבואו אנ"ש שיהא הכל מתוקן ויהא דרך מישור לגג...

בהמשך, פנה ר' לוי יצחק לרבים מאנ"ש מעבר לים בבקשת עזרה וכך הוא כותב: "ידוע לאנ"ש שאנו עוסקים בבניין הק' ע"ש רבינו הנורא זצ"ל ובראשם הוא כבוד הרב ר' אלי' חיים שבכל לבו ונפשו הוא עוסק בזה, וידוע לאנ"ש שיחי' שהנ"ל הוא איש חלוש מאוד ואנו רואים חולשתו הגדולה ויש לנו מזה עגמת נפש, ומה אנו יכולים לעשות. הוא אומר לנו שהבניין ב"ה הולך וגדל בכל יום, ולבי כואב לי שלא יהא ח"ו חילול השם כי הבניין הק' הוא יסוד גדול שיתקדש ויתגדל כבוד שם רבינו כמובא בהתורה חדי ר' שמעון ס"א, שעל ידי שכל הכולל שהוא אבן שתייה נמתקין כל הדינים, ובוודאי אנו מאמינים שרבינו הקדוש הוא שכל הכולל שממתיק כל הדינים והבע"ד חורק שינוי ע"ז. מצד אחד אנו דואגים על בריאותו וחלישותו של ידידנו הנ"ל, ומצד שני שלא יהיה חילול ה'... על כל אנו פונים למעלתם הרמה, כתבנו מכתבים להרבה מאנ"ש לברוקלין ניו יורק ועוד מקומות ואין קול ואין עונה, על כן לדבר בפרטיות עם כל אחד דיבורים המתיישבים על הלב ולעוררם שענייני אדמו"ר ז"ל מוכרחים להיות נעשים על ידי מסירות נפש, וכל אחד כפי שמוסר נפשו בשביל כבוד רבינו כן מקבל ונחקק בו קדושתו ועצותיו הק'".

הספר שלי

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה כ"ה

ביאור הכלל השישי עפ"י עבודת השם

אך באמת לפי קשרי התורה יוצא שאין מושג באמת של 'מדמה הנקנה' כי המדמה הוא לא מציאות אמיתית ורק השכל הוא המציאות האמיתית, רק בכוח הדמיון נראה כאילו נפלנו לבחי' מסוימת של 'מדמה הנקנה', כבהמות נדמינו' עד שאין דרך לצאת מהתאוות, אך כאמור כל זה מגיע מהמדמה, והמתמיד בספרי רביה"ק מאיר עליו אור השכל מרחוק שאפי' שנפל למקום שנפל ונדמה כאילו אין דרך לצאת מהרגלים הרעים וכדו' הוא יודע שכל זה הוא 'מדמה', כי ה'השכל האמיתי' [הבינה והמדמה דקדושה] מגלה שהוא 'טעות' ובאמת זה רק קליפה קודמת לפרי ואם יחזק עצמו יזכה לאכול את הפרי מעץ החיים.

עוד נראה מה שכתב מוהרנ"ת (ליקו"ה עבודת אלילים ג') בענין הכלל 'זה לעומת זה' עפ"י תורה דידן, וז"ל: "מחמת שפיקדושה עקר התגלות אלקותו וגדלתו יתברך הוא על ידי התגלות הגונן שפיקדושה וזהב כפ"ל. כמו כן להפך את זה לעמת זה עשה אלקים; שמי שפוגם בהפמון ואינו מגלה הגונן המאירין בהם גדלת הבורא יתברך, אזי מתגבר בו המדמה כפ"ל ומטעהו מהפך אל הפך, שעושה מהפך והזהב אלהים אחרים וכל זה מפגם נפילת והעלמת הגונן כפ"ל, כי מחמת שפיקדושה והזהב מלפשיין גונן עלאין שהם עקר גדלת הבורא יתברך והתגלות אלקותו יתברך, על פן פשנפגם הפך והזהב אצלם אזי הם נאחזין מאלו הגונן הנפולין ועושיין מהם עבודה זרה אלהים אחרים, מחמת שפיקדושה אלו הגונן הם גבוהים מאד והם התגלות אלקותו יתברך כפ"ל. ע"כ ביארנו בדרך קצרה את לימוד הכלל השישי.

התגברות זה לעומת זה כנגד הצדיק

עתה נראה האיך הכלל 'זה לעומת זה' הוא כלל ויסוד בעבודת השם, וכדרכינו במאמרים הקודמים נראה מקודם היאך התגלות הרב והצדיק בהשגותיו הוא עפ"י הכלל השישי 'זה לעומת זה'.

כמו שבכל מדריגה ומדריגה יש קליפה הקודמת לפרי, כן בכלליות העולם יש קליפה קודמת לפרי. דהיינו כשה' רוצה לשלוח אור גדול בעולם שהוא הצדיק, אז מסבבת אותו 'קליפה' הקודמת לפרי, אך קליפה זו צריכה להיות שהוא דומה לפרי, דהיינו שכל הסתרה והסתרה הוא בדיוק אותו דבר כמו 'הפרי' בצד הקדושה, למשל אם הפרי - הקדושה מגלה איזה שכל נפלא וקדוש מאוד, אז הקליפה הסובבת אותה תהיה בדיוק כמו השכל נפלא והקדוש רק הוא יהיה מצד הרע והטומאה, וכמו שמבואר בכלל השישי שהוא כמו 'קוף בפני אדם' [ולהלן נרחיב בזה יותר]. לכן כשה' רוצה לשלוח איזה צדיק קדוש בעולם אז סובבת אותו הקליפה הדומה לו בדיוק אך הקליפה הוא מצד הרע והטומאה.

וכותב מוהראב"נ זיע"א (חכמה ובינה לו) עפ"י תורה כ"ה, כי כאשר ה' יתברך הוריד לעולם השכל הקדוש והנורא, ה"ה רביה"ק זיע"א,

המשך למאמרינו הקודמים, לבאר איך כל הח"י כללים המה כללים בעבודת השם, שכמו שהעמיד ראב"נ זיע"א את הח"י כללים בלימוד ליקו"מ [וסיפ"מ, עיין חכמה ותבונה], כן משמשים המה ככללים ויסודות איתנים בכל העצות שגילה רבינו הקדוש, כי הלימוד 'הנגלה' בליקו"מ הוא קשור בקשר אמיץ ל'נסתר' והסוד שבליקו"מ, היינו הניגון והריקוד שבכל תורה ותורה, ומהנסתר שהוא הפנימיות שיש בליקו"מ [שלא נראה ע"פ פשוטו] נובע ומשתלשל העצות שגילה בכל מאמר ומאמר. ואם הנגלה והנסתר והעצות הם קשורים בחד קטירא, א"כ הח"י כללים שנלמד ב'נגלה' שבליקו"מ מוכרחים לומר שהם גם 'בעצות' הנובע משם, גם שם צריכים להשכיל בינה ולמצוא העצות בדרך של הח"י כללים [וביתר עומק, גם 'בנסתר' שבליקו"מ היינו ההשגות הגדולות שהוריד רבינו ממקום שהוריד עד שהלביש אותו בלבושי הנגלה בליקו"מ, גם שם בנסתר מתנוצץ הדרך של הח"י כללים, וכמו שביארנו במאמרים הקודמים שגם בהשגת הרב והצדיק קיים הדרך של הח"י כללים].

ביאור הכלל השישי בקצרה

ועתה נראה איך הכלל השישי שהוא הלימוד של 'זה לעומת זה', מתבאר קצרה בעבודת ה', עפ"י תורה כ"ה.

ביאור הכלל בקצרה: שכמו שעשה ה' יתברך בעולם 'זה לעומת זה', שמה שיש בקדושה יש כביכול מצד הטומאה כמו קוף בפני אדם, וכל זה היה למען הבחירה של האדם, כן אותו דבר הוא בלימוד הליקו"מ שכל מה שמגלה רביה"ק בצד הרע צריך לדעת שיש גם בצד הטוב, וכן להיפך כל מה שיש בצד הטוב יש בצד הרע.

לימוד ועצה היוצא מהתורה דידן לפי הכלל השישי

ולמשל בתורה דידן, התורה הזמנית - תורה כ"ה, בה מבאר רבינו הקדוש שצריך האדם להוציא את עצמו מהמדמה ולזכות לשכל דקדושה, נמצא שהמדמה הוא צד הרע והשכל הוא צד טוב, 'בואר לפי הכלל השישי שיש גם 'מדמה דקדושה' ושכל מצד רע'.

וייתכן לומר גם שכמו שיש 'שכל בכוח ושכל בפועל' ושכל הנקנה' כן לעומתו יש בצד הרע, שיש 'מדמה בכוח' שהוא התאוות והמידות רעות שיש לכל אדם מצד תולדותו, ויש 'מדמה בפועל' שאדם חוקר ופועל בדמיונותיו הרעים עד שנופל למקום שנופל ה", עד שבאחרית הימים הגענו למצב שנקרא 'מדמה הנקנה' שמרוב הרגל במידות הרעות יש בחי' מסוימת המדמה נהיה חלק מהאדם, וזה גורם החלישות הדעת והיאוש בעקבתא דמשיחא, שמרוב שנשקענו בתאוות, 'נדמה' לנו שנפלנו מאוד ואין דרך לצאת ח"ו.

[כמובא לעיל מחכמה ובינה] כן לעומתו מתגבר 'המדמה' דקליפה. והביאור בזה מדוע הקליפה מתגברת בדיוק באותו אופן שהקדושה מתגלה, שהרי כדי להיות קליפה ומניעה היה יכול להיות בענין אחר ובמחשבות אחרות ולא צריך שיהיה בדיוק כמו הקדושה, אלא כפי העולה מליקו"ה [ומכל ספרי האמת] מבואר שהקליפה הסובבת את הפרי הוא בעצם יניקה מעצם הפרי דקדושה, לכן גם היניקה תהיה כפי אותו הפרי, כי הבלבול והדמיונות שיש באותו מדריגה הוא בעצם השתלשלות הסיגים מאותו מדריגה קדושה, לכן מהבינה דקדושה שהוא המדמה דקדושה משתלשל מדמה דסט"א.

כל נסיון שיש לאדם הוא בדיוק היפך מאותו הטוב הטמון בו ואם יתחזק לעמוד בנסיון יזכה לאכול הפרי

ולפי"ז מתגלה עצה חדשה בעבודת השם, שכשאדם רואה שפתאום שיש איזה התגברות חדשה באחד מהתאוות ח"ו או המידות רעות, אז צריך לידע נאמנה שבעצם העלו אותו למדריגה עליונה של אחד מהמידות הטובות וזה שעת רצון לזכות לאחד מהמידות הטובות, אך כדי שיוכל לאכול מהפרי - היינו המידה הטובה, צריך הוא לעבור דרך המדמה של המידה רעה.

וכן הוא בכל עת שיש לאדם איזו התגברות ונסיונות עליו להשכיל לדעת שיש באותו דבר איזה טוב והוא צריך לטרוח אחריו לאכול, וכדברי מוהרנ"ת (פקדון ד) "וכנגד כל מוח שצריך לקבל בכל יום יום בפריטיות, כמו כן יש כנגדו קלפה הקודמת לפרי שהוא בחינת הגדר מלבר דאית על כל יום יום וכפי השנויים הגדולים שבין המוחין כמו כן יש שנויים רבים בהגדרים והמחצות שיש על כל יום יום, כי את זה לעמית זה עשה אלקים. ומזה תבין מאליך שמשם נמשכין כל מיני הדחיות והבלבולים שבאין על האדם בכל יום עד שנדמה כאלו זה היום אינו יום מימי חיו, כי בזה היום יש בו סבה זאת ועכוב זה ובלבול".

זאת ועוד, כאשר אחד רואה שיש לו נסיון באיזה דבר אם במידת הבטחון, אם במידת הכעס וכדו', עליו לדעת שיש בו כוח נפלא להיות בעל בטחון או בעל ארך אפיים נפלא אך זה נסתר ממנו ע"י ההיפך מזה. ומזה יוכל האדם להבין על מה נשלח לזה העולם ומה צריך לתקן [כמובא בספרים שכשאדם רוצה לדעת מהו צריך לתקן יתבונן מה הדבר שמתגבר עליו תמיד, ואז ידע שזה בדיוק הוא צריך לתקן ויש בכוחו להיות מהיפך אל היפך לצד הקדושה], לכן אם רואה שמתגבר עליו איזה מידה רעה או איזה נסיון קשה הוא צריך לדעת שבשביל זה הוא בא לעולם, לתקן מידה זו עד שיזכה לאכול מהפרי וחי לעולם. ובעז"ה במאמר הבא נבאר שכל זה אפשר לקבל רק ע"י התקשרות לצדיק האמת.

ונסיים בדברי מוהרנ"ת (תחומין ה') וז"ל: "והפלל פי כל מה שנתגלה עצה קדושה להכיר את השם ותברך תיכף, את זה לעמית זה עשה אלקים שהסטרטא אחרא מתגברת כנגד אותה העצה לקלקלה חס ושלום, ועל כן באמת צריך מלחמה חדשה בכל פעם, אבל אף על פי כן אתה מרום לעולם ה', כי בודאי עצת ה' לעולם תעמד ועצתם של הסטרטא אחרא ותבטל, בבחינת עוצו עצה ותפר בבחינת עצה נבערה. אבל עקר התקון יהיה על ידי משיח שיבא במהרה בימינו, וכו' כי העצות שישמשן משיח במהרה בימינו, יהיו עד אין סוף ואין תכלית, ואז יתקיים עצת ה' לעולם תעמד בחינת פי ה' צבאות יעץ ומי יפר, פי אז יתגלו העצות שלמות ועמיקות שעל ידם יקיימו ישראל את התורה כל ימיהם לעולם, אשר עצות כאלו לא נתגלו עדין בעולם".

שהוא גילה את אור 'הבינה' שהוא המדמה דקדושה, כן לעומתו התגבר היצה"ר בהתגברותו של 'מדמה דסט"א' להיות מבין דבר מתוך דבר בשטות והבל, וז"ל: והנה בכל המבאר עד הנה נראה לפי ענינות דעתי לרמוז במאמרו הקדוש שלאחר התורה אחרי לן מנא' בלקוטי מוהר"ן סימן כ"ה, שצריך לכוונות להיצר הרע שם אחר, שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע רק בשם פח המדמה עין שם על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל שבעה שמות יש לו ליצר הרע כו' וידוע לידועי חן שהם כנגד השבע מדות דסטרא אחרא, פי זה לעמית זה עשה אלקים כנגד שבע מדות הנמצאים בהקדשה פמובן כל זה בספרי אמת והנה עד הנה לא היה בעולם פי אם הארת השבע מדות האלה שהשיגו אותם השבעה רועים להמשיכם ולהאירם עלינו על כן לא היה כנגד זה כי אם שבעה כחות היצר הרע שהם בחינת שבעה שמות שיש לו, אבל משבא אדמו"ר ז"ל לעולם, והתחיל להאיר ולהפיץ עלינו המדה השמינית שהיא בינה עלאה, שהשיגה בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו וכו', על כן זה לעמית זה גברה ועצמה מאד גם המדה השמינית של הסטרטא אחרא שהיא בחינת מדמה, פי בינה דקדושה הוא בחינת מבין דבר מתוך דבר, וזה לעמית זה בינה דסטרא אחרא הוא בחינת מדמה דבר לדבר בשוא והבל".

ועפי"ז יבואר יותר מה שכתוב בחיי מוהר"ן (רצט) ש'קודם שנמצא הצדיק האמת בעולם יכולים להתקרב להשם יתברך מעצמו, אבל אחר שכבר נמצא הצדיק האמת בעולם אי אפשר להתקרב להשם יתברך באמת בשום אופן כי אם כשזוכין להתקרב אליו, ומבאר בביאה"ל הטעם לזה, כי כפי הכלל זה לעומת זה אי"כ כשבא הצדיק לעולם והוריד עצותיו הקדושים 'ברפואות ותחבושות יקרות ונפלאות שלא נתגלו עדיין מעולם' (ביאה"ל בהקדמה), אז מתגבר זה לעומת זה הקליפה הקודמת לפרי שמתגברת לעומתו במחלות ומכאובים חדשים שלא היו עדיין בעולם' לכן מכיון שנתגבר מחלות חדשות בעולם רח"ל אז כבר א"א להיות איש כשר בשלימות ואין 'ביכולת לעמוד כלל כנגדם, אם לא בסגולות ורפואות הצדיק, שנתחדשו וירדו כנגדם באלה העתים. והבלתי מתרפא בהם, אבדה תקותו חס ושלום' (שם).

[ויש להתבונן עוד 'בינה דקדושה' מהו אכן 'המדמה' והטומאה שירדה לעולם כהתגברות והסתרה למדמה והבינה דקדושה' לעולם מזמן בואו נשמת רביה"ק לעולם, ובעז"ה במאמר הבא נרחיב בזה].

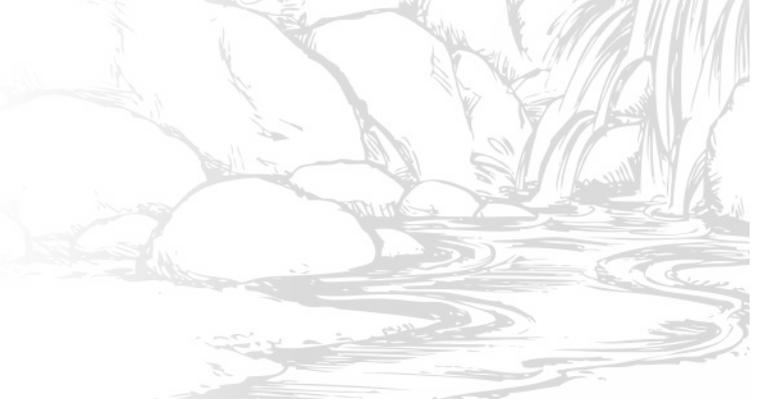
עפ"י הכלל זה לעומת זה נתחזק לדעת שאם יש 'קליפה' יש פרי'

וכשם שלעומת הצדיק מתגברת הטומאה והמדמה, כן אנו צריכים עפ"י הכלל זה לעומת זה' להוציא התחזקות נפלא לעבודת השם [כי כאמור במאמרינו הקודמים, כל גילוי או עצה או השגה שמתגלה בליקו"מ העיקר להוציא מזה 'התחזקות' בעבודת השם, וזה היה כל עבודתו של מוהרנ"ת וכפי שכתב ראב"ן שכל דיבורו יסובבו על התחזקות ואכמ"ל], דכאשר אדם רואה שמתגברים עליו איזה דמיונות או מניעות על איזה דבר, אז הוא צריך תיכף ומיד להשכיל בינה שאם מתגברים עליו המניעות או הבלבולים אז לא יפול בדעת אלא ידע שהוא סימן מובהק שיש כאן פרי, כי אם יש כאן 'קליפה' הרי לפי הכלל זה לעומת זה יש כאן 'פרי' ולכן הם מסובבים את הקדושה.

וביתר עומק, כל קליפה ומניעה שמתגבר על האדם הוא בדיוק כפי לעומתה בקדושה 'פי כח המדמה, שהם הקלפות שפבל דרגא אינם יכולים להתגבר פי אם כפי המדרגה שבקדושה, ואז יש כח ובהירה באדם להתגבר כנגדה" כי "אין כח באדם שבמדרגה התחתונה לעמוד כנגד הקלפה שבמדרגה הגבה ממנו מפל שפון כנגד הקלפות שבכמה וכמה מדרגות הגבוהות ממנו" (ליקו"ה עבודת אלילים ג), לכן הקליפה שבאותו מדריגה הוא בדיוק כפי אותו מדריגה. וכמו שאנו רואים שלעומת השכל הקדוש שהוריד רביה"ק התגבר היצה"ר ב'מדמה', כי בגלל שהקדושה הוא במדמה דקדושה שהוא המידה של בינה קדישא

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

שאלה: מהי התחדשות בעבודת השם: "לשכוח" מכל מה שהיה ולהתחיל ממש מחדש, או רק להוסיף משהו חדש בעבודה ולהתחדש בו?

אחד, כי בכל שעה נושם האדם תת"ף נשימות, היינו שרביה"ק בכל נשימה התחדש בעצמו כפי צירופי ההויה המאירים אז).

אמור מעתה, כי עבודת ההתחדשות דהיינו לשכוח מכל מה שהיה אינה סתם עצה בעלמא, אלא כך היא מציאות הבריאה שמתחדשת בכל רגע, ומה שהיה לפני כן חלף ועבר.

ולכן, אפילו אם האדם לקוי ח"ו בתאוה או מידה רעה, ולפי נסיון חייו הוא התרגל כי ככל שניסה להתגבר אינו מצליח, ומכך מסיק את המסקנה כי כך הוא טבעו, כך נוצר וככה יישאר. אולם כאשר יאמין כי בזה הרגע כל הבריאה כולה מתחדשת, הרי יאמין גם בכוחו לנסות כעת להתחיל מחדש, וששום דבר שהיה מקודם אינו מחייב שיימשך כך עוד.

הן אמת, כי כל אדם נולד בהשגחה העליונה עם המדות הטובות והרעות כפי שהוא מכיר עצמו, אולם בכח ההתחדשות ינסה לאמץ כחו להתגבר כפי יכולתו על החולשה שיש לו, ובאמונה כי כל מה שהיה עד עתה נופל ונשכח. ובעזרת ה' יכולים להיעשות שינויים מפליגים, לשנות טבעו לגמרי לטובה.

כמו כן, נוגעת עבודת ההתחדשות לכל אחד ואחד, גם בפן החיובי. דהיינו כשהאדם זוכה לעסוק בתורה ובתפילה ועבודת ה' וכן בכל מצוה שהוא עושה, יש לגשת לזה בהתחדשות נפלאה כאילו הוא עושה זאת בפעם הראשונה בחייו. שכן מדרך העולם כי לדברים שנעשים בקביעות, ניגשים כמצות אנשים מלומדה. לכל יו"ט ניגשים באותן הרגשים של לפני שנה ושנתיים ויותר, באותן ידיעות והשגות וכך מקיימים את המצוה בלי חיות כראוי.

אך כאשר נלך בדרך עבודת ההתחדשות ונאמין כי בכל דבר שבקדושה שזוכים לעשות נעשים דבוקים יותר להש"ת ובכל עת ניתן להשיג השגות חדשות שלא זכינו להם עד הלום, הרי הגישה למצוה תהיה אחרת לגמרי.

לדוגמא, כאשר האדם מתכוון בבוקרו של יום לקיים מצות הנחת תפילין, יחשוב בעצמו כאילו אינו יודע כלל מהי מצות תפילין וזו לו הפעם הראשונה שהוא מקיימה. לא שאינו יודע כיצד להניח תפילין, אלא שאת הרגשת האהבה והיראה והקרבה לה' שיש במצוה זו, הוא זוכה כעת להרגיש בפעם הראשונה בחייו. והאמת היא כך, שכן היום הזה לא היה מעולם ושוב לא יהיה לעולם, וברגע הזה נתחדשה כל הבריאה כולה בטובו של בורא העולם - הרי שבפעם הזאת יכול לקבל אורות וגילויים חדשים שלא הרגיש מעולם.

אכן, לא כל פעם זוכים לראות ולהרגיש זאת במוחש, אבל תמיד צריך

תשובת הר"ר מיכאל חשין שליט"א

ענין ההתחדשות אצל רביה"ק הוא להתחיל לגמרי מחדש, כמו שאמר רבינו "כשזוכרים בי נעשים כתינוק שנולד", היינו ששוכחים הכל ומתחילים לגמרי מחדש.

אך יש להבין כיצד יתכן לומר שיש לשכוח מהכל, הרי כל אחד זוכר מה שעובר עליו. ובכן, הבה נתבונן בעבודת ההתחדשות, כפי שמוהרנ"ת (הל' תפילין ה') מרחיב בזה, והיוצא מדבריו, כי עבודה זו שייכת הן לאנשים גדולים וצדיקים והן לאנשים הפחותים.

היינו שאצל הצדיקים, על אף שזכו למדרגות והשגות גבוהות, צריכים לשים הכל בצד ולהתחיל מחדש ורק כך יוכלו לילך מדרגא לדרגא. שכן היות והקב"ה הוא אין סוף ותמיד ניתן לעלות גבוה מעל גבוה, לכן כאשר רוצים להשיג השגה חדשה צריכים להתחיל מחדש, להפנים כי לפי גדולת הבורא, כל מה שאני יודע - עדיין איני יודע כלום, וניתן לעלות יותר ויותר. ואצל האנשים הפחותים, אפילו אצל הרשעים, עבודת ההתחדשות היא, שידע האדם כי אפילו אם עבר על העבירות החמורות ביותר, יכול לחזור בתשובה, לשכוח מכל העבר כאילו לא עשה כלום ולהתחיל בעבודת ה'.

ובאמת, כיצד ניתן לעשות זאת, לשכוח מכל העבר? על כך ממשך מוהרנ"ת, כי האמת היא שהבורא יתברך המנהיג את העולם, הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. בכל עת ורגע הקב"ה מחדש את כל הבריאה. וכלשון רביה"ק בתורה ז' "להאמין שיש מחדש ובידו לחדש דבר כרצונו ולחדש הטבע", וא"כ מה שהעולם קיים כעת, אין זה מחמת שכן היה מקודם, כפי חוקי הטבע, אלא כל רגע שהעולם מתנהל, על כל חוקי הטבע שבו, זהו מחמת שהקב"ה חידש אותו ברגע זה.

הרי לנו, כי במציאות העולם מתחדש בכל רגע, רק שהקב"ה מסתיר זאת מאתנו שלא נוכל לראות זאת ויראה כאילו עולם כמנהגו נוהג. אולם האמת לאמיתה היא שהעולם מתחדש ממש בכל רגע, כמו שרבינו מביא בסוף תורה ח', "גם דיבר אז משנים עשר הצירופים משם הויה", וכל שעה נחלק לתת"ף חלקים ובכל חלק זה יש צירוף אחר משם הויה המחיה את כל הבריאה". וכאשר נתבונן בזה, רואים כי רבינו ראה את העולם בכל חלק מהשעה בצירוף אחר משם הויה המהווה את העולם, וכמו שהעיד על עצמו כי אפילו הבל פה אינו מוציא ללא התחדשות. (ויש לסמוך בכאן מה שמביא הגר"מ שכטר בשם מחבר

להאמין באמונה שלימה כי קיום מצוה זו העלה אותה למעלה יותר ויותר וכאשר מגיע הרגע, זוכה שמתנוצץ לו הארות והרגשות במצוה כפי שלא זכה מעולם.

תשובת הר"ר אברהם שמואל קורנבליט שליט"א

אענה את חלקי. כפי היוצא מתוך ספרי רבינו ומוהרנ"ת, הרי שענין ההתחדשות פשוט ביותר.

הנה רביה"ק נתן לנו את עצת ההתבודדות, לישב עם השי"ת מיד יום ביומו למשך שעה אחת. בשעה זו, האדם מתבונן בכל פעם מחדש כי יש תכלית בעולם. הוא מתחיל להבין כי העולם אינו מה שהוא רואה ושומע וחושב, אלא מציאות גבוהה יותר, נצחית יותר, וממילא זה נותן לו מקום להתחדש. כי ככל שמרבה לחשוב בדבר הוא מקבל יותר בהירות, והוא מפנים כי הקב"ה חפץ בעבודתו בכל דבר קטן שעושה, בכל דבר שבקדושה, בכל תפילה ובכל ברכה, כל מחשבה וכל רצון טוב ומעשה חסד וכדו', הכל רצוי ומקובל לפני השי"ת והוא שמח ושמח בכל דבר קטן כגדול. ומכך הוא מגיע להתחדש ביתר שאת, כאשר הוא מאמין ויודע כי מצוה יקרה וחשובה זו, שוב לא תחזור על עצמה.

אמנם, לא תמיד יש לו את ההארה שאכן בזה הוא מקיים רצון השי"ת וכי הוא חפץ בעבודתו, כמו שאמר רביה"ק כי יש אנשים שלא יראו כמה הצליחו בעבודתם כי אם לעולם הבא, שכן אילו היו מראים להם שוב לא היתה להם בחירה, אך עצם זה שאנו מאמינים בכך - זוהי תקוותנו.

וזה העצה ללמוד ספרי רביה"ק בכל יום, וכן המכתבים בעלים לתרופה, עליהם התבטא הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל 'זהו ר' נתן של ימות החול', או בכל שאר הספרים, עצם האמירה מכניסה את מחו למחשבה כי העולם הזה יש לו מטרה ותכלית ועלינו להתכונן אליה ולנצל את הזמן בכל מה דאפשר, הן אמת כי יש שכחה ונפילות, אולם זה לבד מביא להתחדשות נפלאה לחטוף עוד ועוד מצוות ומעשים טובים.

בפרט, כי עצם הקשר שיש לנו עם הצדיק, עצם זה שאנו מאמינים בצדיק ובכחו הגדול, ומנסים לקיים רצונו, ורביה"ק הרי עוסק עם כל אחד המקושר אליו להוליכו בדרך של צדיקים גמורים, זה לבד נותן לנו כח של התחדשות.

והנה אודות השאלה "האם צריך לשכוח את כל מה שהיה?", זוהי שאלה שצריך האדם לשאול את עצמו, כאשר הוא יושב ביישוב הדעת לפני ה': "האם יש בי את הכוחות לעזוב את כל מה שהיה עד הלום ולהתחיל מחדש ממש, או שמא זהו רק מהלך מהיצה"ר המלחש לי לאמור כי לא אוכל להתחיל בעבודת ה' רק אם אני עוזב את הכל לגמרי".

לדוגמא, כאשר האדם רוצה לעסוק בעבודת קדושת האכילה, כאשר הוא יעסוק בטוב; בקרבת ה'; במצוות ומעשים טובים, אזי מעצמו יפסיק ענין האכילה לתפוס אצלו מקום. כמו שאנו רואים בחוש כי חסיד ברסלב שעושה התבודדות לא יהיה נשמע ממנו ענייני אכילה וכדומה בריש גלי, מחמת הבושה מהשי"ת.

אצל חסיד ברסלב אמיתי לא יהיה נשמע דיבורים מתאוות ממון, כיצד אפשר להרוויח עוד ועוד וכדומה. כי כאשר האדם מחובר לענינים גבוהים יותר הוא מתבייש בעצמו לעשות עסק מעניני עולם הזה הפחותים.

זוהי גדולתנו שזכינו להיקרא "ברסלב"ר חסידים", שאנו מבינים כי אין כאן עוד איזה עבודה שנתן לנו רביה"ק לעמול, אלא זהו ענין אחר לגמרי, שכל המהות והיסוד מתחילים ממקום אחר לגמרי.

אחד מגדולי המשפיעים בעולם החסידות שח פעם, כי אצל חסידי

ברסלב אפשר לראות שני בחורים צעירים משוחחים בענייני עבודת ה' כדבר הפשוט... לא שצריכים לעשות כעת הכנה דרבה עם לבישת הכובע העליון והחגור ולשוחח בענייני עבודת ה', אלא השיחה השוטפת היא מעבודת ה' והמסתעף בפשיטות ותמימות.

כי זה מה שרבינו מכניס בקרבנו, שעבודת ה' היא החיים ואחרת לא התחלנו כלל את חיינו. כי מי שיש לו אמונה חיו חיים, כי רק ע"י האמונה יש בכלל חיים בזה העולם, אחרת למה באת לכאן!?

ואם בכל העולם מתרצים עצמם כי מה אפשר לעשות ואני מונח היכן שאני מונח, הרי שרביה"ק נתן לנו עצות נפלאות ונוראות כאלו להתחדש ולהתחזק בכל מצב שהוא.

ועל כן עזב ר' נתן את הכל במסירות נפש עצומה ובא להתקרב לרביה"ק, עד שהפך לתלמידו המובהק והוא זה שפרסם את עבודתו לדורות הבאים, כי הוא הפנים, שכאן נמצאת התקוה והגאולה, ולכן מסר נפשו ואת כל כולו להתבטל לרביה"ק לגמרי, עד שזכה למה שזכה.

כאשר נתבונן במכתבים הנוראים בעלים לתרופה נראה כי לפעמים הוא כותב לבנו עצות ועבודות לא קלות כלל, דברים שאדם רגיל, שאינו אוזן בדרגות כאלו, יאמר "למה זה אנכי". לדוגמא, הוא כותב במכתב, שהיה כדאי לנסוע למקום פלוני אע"פ שלא השיג מה שרצה בענין עסק ההדפסה, אולם היה כדאי כל טלטולי הדרך מחמת שזכה לדבר עם אדם דיבור אחד שיכול לעזור לו בעבודת ה'. הרי לנו איך ר' נתן החשיב כ"כ כל דיבור ועצה מרביה"ק, שבזה יכול להכניס תקוה מחודשת ולו באדם אחד, שבזה תלוי כל תקוותינו לנצח.

וזהו ענין ההתחדשות אצל רביה"ק, לדעת כי בלתי אפשרי לאדם לעסוק בעבודת ה' באופן של 'מלומדה', וצריכים הרבה לטפח ולהשקות זאת ע"י שיקיים את העצות הפשוטות שנתן לנו רביה"ק, ללמוד כל יום הלכה לברר הטוב מהרע, ולעשות התבודדות כל יום, שהיא העצה המרכזית.

כאן יש להדגיש נקודה מסויימת. רבינו נתן לנו מתנה גדולה, לשוחח אל השי"ת כמו עם חבר טוב, ואחד מההבנות הכי חזקות של 'חבר טוב' היא, שכאשר יש לאדם חבר טוב והוא רוצה לשוחח אתו דבר מה, הוא שומע אותו בכל לבבו, מבלי לשפוט את הדבר האם עשה נכונה וכו', מבלי לשטוף אותו בעצות שיעשה כך או אחרת, אלא רק שומע ומקשיב את כל היוצא מלבו ורק לאחר מכן באם יש בידו הוא ישיא לו עצה טובה או עזרה וכדומה.

וכך צריכים לגשת להשי"ת לשוחח אליו כמו אל חבר טוב, לשפוך את כל המעיך על הלב, כל הרצונות כל המחשבות, ורק לאחר מ"כ יש להיכנס לעבודת המשפט, מה עשה טוב ומה לא צריך לעשות וכן הלאה.

וכאשר האדם עושה זאת הוא מנקה את מוחו, שכן בכל היום האדם טרוד בעסקיו הן ברוחני הן בגשמי, אולם כאשר יודע כי הכל מהשי"ת והוא מצפה ממנו שיאיר לו מה וכיצד לעשות, הרי ששם עיקר ההשקעה, והוא משתף את השי"ת בכל מה שנעשה אתו במשך היום, ובכך זוכה להתחדש כל פעם מחדש.

וצריך לדעת, כי דבר זה לא נעשה ביום אחד ואף לא בשבוע ובחודש, אלא בכל פעם מחדש את מוחו עוד ועוד ומנקה את דעתו וממילא יזכה להבין את יסוד הדברים.

זוהי העצה הפשוטה, להביא את עבודת ההתחדשות לעובדא ולמעשה, להפנים כי השי"ת ותורתו ועבודתו היא אמת לאמיתה, וכל העולם הזה הוא רק מעבר זמני לעולם הנצח ועי"ז זוכה וחוטף עוד ועוד תורה תפילה מעשים טובים ועבודת ה'. ועל כך היו חסידי ברסלב תמיד שמחים ומאירים וצועקים ורוקדים "אשרינו" בכל פעם, על שזכו לקבל כאלו עצות נפלאות ונוראות מרביה"ק לטוב לנו כל הימים.

מכתב מזדה"ח ר' אברהם ויצהנדרל ז"ל
מתפרסם לראשונה

לפי הצרות והיסורים כך נראה יותר האהבה שהקב"ה אוהב את זה האדם

ר"ח סיון התשס"ה

לכבוד ידידנו עוז הרה"ח ר' שליט"א

איש חי רב פעלים, שמן שמיא קא זכו ליה לזכות בזכויות נצח לאיש הנצח שאמר והבטיח נצחתי ואנצח.

ואנשי שלומינו אמרו שענין זה של הנצחון קאי וסובב על כל אחד ואחד הציית לקול רבינו שאזי גם הוא בכלל זה, שסוף כל סוף ינצח

את מה שצריך לנצח כאן בעוה"ז שהם כלל כל הנסיונות והחרופין והגידופין והמשברים העוברים כאן על כל אחד ואחד, שאין מי שינצל מכל אלו ואין שישב כאן בשלוח ובמנוחה, וכמו שאמרו רז"ל על יעקב של יוסף", שהוא בחינת היצר הרע שממונה על זה שלא נשב בשלוח, וכמו שאמרו רז"ל "ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב", ודוקא מחמת האין נוחות והיפך השלוח זה מה שמזכך ומברר הבריורים הנצרכים לכל אחד לפי שורש נשמתו. וכמו שאמר הכתוב אדם לעמל יולד - זכה לעמלה של תורה.

וענין העמלה של תורה עם כלל כל הנסיונות והתגברות הרצונות הטובות, שמתגברים בכל פעם לשוב לתורה ולתשובה ולפי הנסיונות והקשיים כך הם האפשרויות להתעלות יותר ויותר. ואדרבא לפי הצרות

והיסורים והנסיונות וכו' וכו' כך נראה יותר האהבה שהקב"ה אוהב את זה האדם ששולח לו כך וכך נסיונות כדי שיתעלה יותר ויותר. ואזי לו לאדם החי במנוחה, כי לכאן שלח הקב"ה בני אדם המורכבים מארבע יסודות אש רוח מים עפר, ובכל פעם בא יסוד אחד ורוצה להתגבר על חבירו ופעם נעשה בשמחה ופעם בכעס ופעם הוא בענוה ופעם בגאווה וגדלות, ואין שעה דומה לחברתה, כי האדם הוא לא מלאך. והמלאכים נמצאים למעלה ודוקא מחמת שהם מבוררים ויסודם יסוד אחת ע"כ לא זכו לקבל את התורה שהיא העמל הקדוש שעל ידו זוכה האדם בעל היסודות המורכבים לסדרם בסדר נכון ומיושב, ובכל פעם בא לנסיון חדש ועל ידי התורה והמצוות וכח הצדיקים זוכה בכל פעם לבריורים חדשים ושוב לנסיונות חדשים.

וע"כ אמר רבינו ז"ל שלא נהיה כחסידי השוטים המתבלבלים מכל העובר עליהם, אלא נתחזק בכל פעם ופעם ועל כל גל וגל שבא עלינו נכופף ראשינו ונענה ונאמר "אדך ה' כי אנפת ב"י" וכמו שאמר איוב: "הן יקטלני לו אייחל" (פרק יג), בפרט שכבר עבר כך וכך שנים מימי חיינו

צריכים אונו להודות על העבר, אף שיש הרבה לתקן את העבר אבל כבר אמר רביז"ל שידע נאמנה שלולא זכה לדעת מאור הצדיק בודאי היה גרוע יותר (ספר המדות צדיק), וכל דברי רבינו ז"ל ותלמידו וכו' כל דבריהם לחוקינו לבלי ניפול למוחין דקטנות בראותינו מצבינו, כל אחד בדרגתו היכן שנמצא.

והיה הרה"ח ר' ישראל קארדונער אומר, כי מה שמובא בתורה ע"ח ח"ב שרבינו 'משך בקולו' וצעק 'גיוואלד זייט אייך נישט מייאש' - קולו נמשך גם היום עד לדורינו אנו, שעומד רבינו וצועק ושואג בקול גדול לכל אחד ואחד היכן שנמצא, מה שהיה ועבר אין ומעתה אל תתייאש חלילה ותתחיל מחדש בהתחדשות חדשה וכתינוק שנולד וכגר שנתגייר עתה מחדש לגמרי לגמרי, וכפי זה ההתחזקות כן נתעלה באמת.

ובפרט שמפעם לפעם הנה אנו זוכים לשבת מידי שבוע, ולימים טובים ולשלוש רגלים שהם בחי' "אם" כאם ההולכת ומלווה ושומרת ומגינה ומצילה ומנקה את התינוק מכל סכנה ומכל לכלוך, ואף שמתנף התינוק חזור וטנוף, האם אינה מתייאשת מהתינוק בשום פעם וסכה אותו ורוחצת אותו בכל פעם מטינופיו, כן הם הימים טובים שהם בחי' אם בבחי' אלה מ'ועדי ה' ר"ת אמי כמבואר בתו' ל' ע"ש, וכן הצדיק נקרא אם כמבואר בתו' ד' ע"ש, שהוא מניק חכמתו לישראל בכל פעם. וראה במדרש

שמשו ואהרן הם נקראים אמן של ישראל שע"כ משה רבינו ירד למצרים ומָשָׁה והעלה את כל ישראל מכל הטומאות והגלגולים עד שהבאים מנ' שערי טומאה לקבל התורה בנון שערי קדושה. כל כך גדול כח הצדיק וכל זה במשך חמשים יום בלבד, וכי יש לנו השגה בכח גדול כזה.

וע"כ אמר רבינו "סמכו על כוחי" כי גם עתה נמצא בחי' משה בחי' איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא וגם היום יכולים אנו לראות נסים גדולים כאלו רק שנאמין באמת בזה ובזה אסיים ברוב הברכות וחזק ואמץ, ומי יתן שאזכה לשמוע פעם ממכם קול שיחה נאה...

ושוב חזק ואמץ כי אמר רבינו "מה לכם לדאוג מאחר שאני הולך לפניכם" בפרט כשזכינו והיינו על ציונו הק' בימי ראש השנה שעבר ואנו מקוים עוד להבא.

ברוב ברכות וישועות ושמחות אמן

הכ"ד אברהם נחמן שמחה בן איטה ויצהנדרל

מספירת העומר לבקשה יום-יומית

משום עניונו - כל כך, עד כי דרשו חז"ל (בין יתר הדרשות בגמ' ובמדרשים) "אמר הקדוש ברוך הוא מי דרכו להביא מנחה? עני. מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני!", "ולא עוד אלא כל מי שהוא מקריב אותה, מעלה עליו הכתוב כאלו הוא מקריב מסוף העולם ועד סופו". והאדם עומד ותמה: וזהו? עשירית האיפה - עומר, כמו קטנה עד כדי כך - וכל כך מעלתה!?

גאון עוזינו, מוהרנ"ת, מחבר וקושר את הקצוות, ומעלה מהן אור עצום ונפלא, מאיר כל פינה ומסלק כל חשיכה:

"וזה בחינת מנחת שעורים שהיא מנחת העמר שמביאין בתחלת ההתקרבות ישראל, שהיא תחלת התשובה, כי עמר שעורים הוא פלא יותר, כי גם הקמץ מנחה הוא משעורים שהוא מאכל בהמה, שהיא בחינת העדר הדעת בתכלית, בחינת תכלית הדלות והעניות, ומשם דיקא צריכין להביא מנחת שעורים".

מנחת העומר ומנחת העני - באים ללמדנו ענין שווה: מהנקודה הנמוכה ביותר, מהמקום השפל ביותר, דווקא משם מתחילה התשובה. "ועקר התשובה הוא בבחינת תפלת המנחה פנ"ל (עיין באריכות כל הענין בהלכות תפילת המנחה הלכה ז), שהיא בחינת: "תפלה לעני כי יעטף", שזהו בחינת קרבן מנחה, שהוא קרבן של עני ודל מאד, שהיא עשירית האיפה שבאה בדלי דלות.

אכן, לב יודע מרת נפשו, וכל דורש אמת ומבקש השם יודע עד כמה הוא רחוק, ועד כמה אינו ראוי, ועד כמה אפילו תפילתו וזעקתו אינם נקיים מפניות ומפגמים.

ודווקא זה מה שה' אלקיך דורש מעמך! מתוך השפל, מתוך ה"ואציעה <<< המשך בעמ' 13

זה עתה הסתיימה תפילת ערבית. זה עתה ספרנו ספירת העומר. עמדנו והתחננו (או לפחות רצינו) שנזכה לתקן "מה שפגמתי בספירה" השייכת להיום, ביקשנו וצעקנו שעל ידי זה נגיע ל"ואטהר ואתקדש בקדשה של מעלה", שנזכה "לתקן את נפשתינו, ורוחותינו, ונשמותינו, מכל סיג ופגם".

וסיימנו, והלכנו הביתה. חזרה לשגרת חיים, חזרה לכך ש"נעשה עמי כמו שנעשה, שמתגברין עלי בכל פעם כמו שמתגברין", ל"שפלותו וקטנותו וקלקולו" של האדם, באשר הוא שם.

ולמחרת, אולי בסימו של אותו מעמד, אתה פתאום תופס את עצמך: למען השם! הן אף אמש עמדתי, וכאבתי, וצעקתי והתחננתי. רציתי באמת להטהר, רציתי באמת לתקן כל סיג ופגם.

ויצאתי, וחזרתי לאותם חיים, לאותה שגרה, לאותה אפסיות ואותה התבוססות.

אז מה יהיה? ובכלל, אולי כל זה איננו שווה לי, והכל סתם ולא יותר!?

את ספירת העומר - כשמה - אנו סופרים מהקרבן קרבן העומר, ואנו הולכים וסופרים עד לחג מתן תורה - חג השבועות.

וקרבן העומר מהו? עומר שעורים. כמו קטנה של שעורים - מאכל בהמה! - ואת זה "ישראל היו מביאין מנחת העמר שעורים בבית המקדש על ידי הכהנים".

החוטא, ל"ע, בזמן שבית קדשינו ותפארתינו היה קיים, היה עליו להביא קרבן ולהקריבו ע"י הכהנים בבית המקדש.

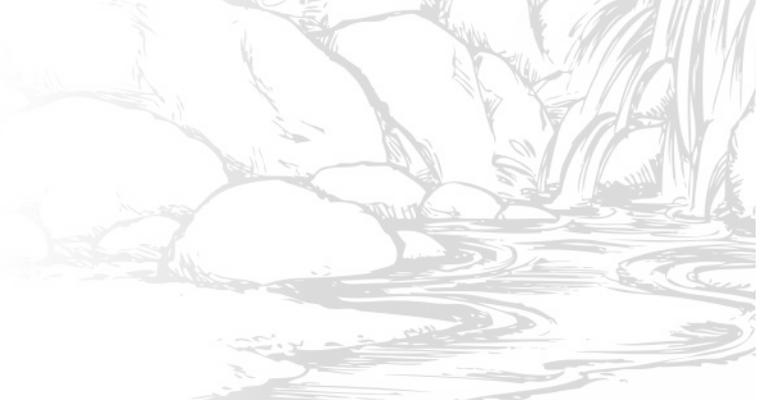
ומה יעשה העני, מי שאין לו? הרי מפורש: "אם לא תשיג ידו ... והביא את קרבנו אשר חטא, עשירית האפה סלת לחטאת"

וחז"ל הגדילו והפליגו עד מאוד בגודל חשיבות קרבן העני - דווקא

קול "מורשת הנחל"

02-502-6343

מהנעשה והנשמע וכן עדכונים והודעות מחבורות הנערים • חבורות הבחורים • חבורות האברכים • חבורות כלליות • פעילות חודשית • כינוסי חגים וזמנים

הבריחה מבית החולים בערב ראש השנה

ציבורית וגם לא כביש ראוי לשמו, וקהל החוגגים היה צועד מצפת למירון ברגל או ברכיבה על גבי חמורים וגמלים, בתהלוכה רבת רושם עם ספר התורה. על אם הדרך, במקום שנקרא "ביר אל שייך" הסמוך ל"אידרא" ולקבר של רבי יוסי דמן יוקרת, הם פתחו תחנת דרכים באוהל הנמתח, שם כיבדו את העולים למירון בתה חם ממותק. כאשר סיים ישראל בער את לימודיו בתלמוד תורה, החל לחפש עבודה כדי לתמוך במשפחתו ופתח 'קיוסק' לספק מאכל ומשתה לעוברי הדרכים, וכן התעסק במכירת בלוקי קרח כאמור.

בעקבות היכרותו עם חסידי ברסלב בעיר, התקרב לאורו של רביה"ק ובהשפעת אנ"ש שינה את אורח חייו ולבושו. קימעא קימעא החליף את מלבושיו לבגדי חסידים ארוכים ואף גידל זקן ופיאות.

כך היה ר' ישראל בער עובד ה' בתמימות ופשיטות, היה קם כל לילה בחצות לעבודת קונו ושמח על נועם חלקו שזכה להכיר את אורו של רביה"ק ולילך בדרך עצתו. בכל ליל שב"ק לא היה עולה על יצועו לישון. כאשר נשאל על כך ע"י אחד מני רבים שהתארחו אצלו (כדלהלן), ששם לב למנהג נשגב זה, נענה על משקל דברי הרב מטשהערין בהקדמתו לספר "יקרא דשבתא": "הרי אנו נקראים 'שומר שבת' וכי 'שומר' מסוגל לישון על משמרתו?!".

רגיל היה לעלות מדי שנה בשנה לקראת ראש השנה למירון, להצטרף לקיבוץ של אנ"ש, יחד עם בני משפחתו, והיה מביא עמו מכל טוב, וכן שתיה וגזוז' יחד עם כמה בלוקי קרח לכבד את הציבור. גם ממתבח ההכנסת אורחים לא השיב פניו, והביא לשם מכל טוב. אף צרור כסף בידי, כספי "שליחי מצוה", תרומות ל"הכנסת אורחים", אשר שלחו על ידיו נדיבים שונים.

בעת הסעודות היה מזמין אורחים רבים להסב אתו יחד לסעודת יום טוב כיד המלך.

כן היה מצטרף יחד עם רבי חיים שפר ז"ל וקבוצת מתפללים, אשר קיימו שם בצוותא את תפילת יום הכיפורים, וקיימו בזה מסורת עתיקה מקדמת דנא, להתפלל במקום קדוש זה ביום הקדוש.

יום א' דסליחות תשמ"א.

בבית החולים מאושפז זה חודשים ארוכים ר' ישראל בער "מוכר קרח" עקב מחלה קשה, אולם הוא כאילו אינו חש בייסורים האופפים את כל כולו, וכל מעייניו נתונים רק בשאלה האם וכיצד יזכה להשתתף בקיבוץ הקדוש באתרא קדישא מירון יחד עם אנ"ש, כמנהגו מדי שנה בשנה.

והנה שוד ושבר. רעייתו המסורה הלכה לישון לאחר שקמה לסליחות "במוצאי מנוחה" - ולדאבון לב לא התעוררה, ויצאה נשמתה - - -

ישראל דב לוין יחד עם ר' שמואל שפירא - פורים תש"ל

בניו חששו לגלות לר' ישראל בער החולה את האסון שאירע, אולם 'עוף השמים מוליך את הכל', הדבר הגיע לאזניו, והוא נהג את כל דיני האבלות במיטת חליו בבית החולים.

בערב ראש השנה, לאחר שקמו מ"השבעה", ברח ר' ישראל בער מבית החולים ובדרך מסתורית הגיע למירון סמוך לכניסת החג, שבור ומעונה בגוף אך שמח וטוב לב על שיזכה גם השנה להצטרף לקיבוץ.

כאשר נודע לבניו את אשר עשה, מיהרו במוצאי החג לעלות מירונה כדי להחזירו לטבריה, אולם על אף מחלתו הקשה, סירב ר' ישראל בער לוותר על מנהגו להתפלל גם ביום הכיפורים בצל ציונו של התנ"א רשב"י זיע"א, וכך נשאר שמה עד למחרת יום הקדוש.

רבי ישראל דוב לוין, שכונה "ר' ישראל בער מוכר קרח" - ע"ש פרנסתו ממכירת בלוקים של קרח לצרכי צינון משקאות ודברי מאכל (בימים בהם מקררים חשמלים לא היו בנמצא, או שהיו נדירים עד מאוד), היה מאנשי שלומינו דרי העיר טבריה. הוא היה דור שמיני למשפחה חסידיית ותיקה שעלתה לארץ הקודש לפני דורות והשתקעה בטבריה. אביו ר' משה ידוע היה בכינוי "ר' משה בְּקָר", שכן מתפרנס היה ממיני מאפה שהיה אופה בביתו ומוכר.

משפחתו של ר' משה היתה משפחת אופים, גם אחיו רבי פנחס בעלה של הגבאית הידועה מצפת מרת לוי (מרגלית), אף הוא אופה היה בצפת. בני הזוג רבי פנחס וזוגתו מרים התפרסמו בתור רודפי צדקה וחסד. הם החזיקו וניהלו את סניף "הכנסת אורחים" בביר אל שייך ליוצאים למירון בימי ההילולא דרשב"י, בעת שעוד לא היתה תחבורה

כך גם בשבת חנוכה היה שובת באתרא קדישא הדין, והיה דרכו לרקוד במשך כל ליל שב"ק ברוב שמחה והתלהבות.

על אף שהוא בעצמו ומשפחתו התרגלו לחיות חיי צנע. הרי שכלפי אחרים הם היו רחבי לב וידם היתה פתוחה להיות לעזר ולאחיסמך בכל עת. ביתם היה פתוח לרווחה לכל דכפין, הדלת לא ננעלה לא ביום ולא בלילה. כל הרוצה היה יכול להיכנס פנימה ולמצוא שם שולחן ערוך לסעודה ומיטה מוצעת ללינת לילה. הם נודעו בשערים כמכניסי אורחים בעין יפה, היו מכניסים לביתם 'כל צרוע וכל זב', מאכילים ומשקים אותם ומציעים להם מיטה רכה ונקייה.

גם בשבתות היו עורכים סעודות לאורחים הרבים, עד שברבות הימים כאשר בנה את ביתו החדש, בנה אותו לכתחילה במחשבה תחילה עם חדרים רבים אשר מטבחון קטון ושירותים היו ליד כל חדר בנפרד, שיוכלו לשרת ולאכסן בהם בני טובים תלמידי חכמים. במיוחד היה מהדר לאכסן בצל קורתו אדמו"רים ובני ישיבות עם משפחותיהם, וכל זאת חנים אין כסף.

את ביתו זה החדש רחב הידיים, השאיר בצוואתו להקים בו כולל לחסידי ברסלב ולאכסניה לעוברי דרכים.

סיפר עד ראייה הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א מזקני חסידי לעלוב:

האדמו"ר מלעלוב ר' משה מרדכי זצ"ל העריך מאד את ר' ישראל בער. כשהיינו עם הרבי בטבריה, היינו ישינים בדירתו. ר' ישראל בער היה מגיע אל ה'טיש' של הרבי בליל שבת ומביא עמו קוגל קטן לכבוד הרבי והנאספים ומתיישב בסוף השולחן. לאחר ה'טיש' היה האדמו"ר הנחה לשאול את הבאים להיכן הם שייכים, איזה צדיק או איזה רבי הכירו, הוא הרי הכיר כמה מאות אדמו"רים והיה אצל הרבה מאד צדיקים, ולפי תשובת כל אחד היה האדמו"ר משמיע איזה סיפור, דיבור, הגדרה או רעיון הקשורים לצדיק זה.

כאשר ר' ישראל בער הגיע בפעם הראשונה, שאלו הרבי איזה חסיד הוא - והוא בוש לענות שהוא ברסלב'ר, כי היו שם גם כאלו שהיו מתנגדים לברסלב, ועל כן החשה ולא ענה. אבל הרבי דחק בו כמה

פעמים שיאמר, עד שענה שהוא חסיד ברסלב. קרא אליו האדמו"ר: "אתה מתבייש ברבי נחמן הקדוש? בברסלב הקדוש אתה מתבייש? ברבינו הקדוש?" עד שהמתנגדים ההם נכלמו ומילאו פיהם מים, שכן לא העלו על דעתם שהרבי רוחש כבוד שזכה לברסלב.

מאז התהדק הקשר בין הרבי לר' ישראל בער, מה שבא לידי ביטוי ביותר במעשה המופלא הבא:

כידוע, נפל האדמו"ר מלעלוב למחרת שבועות תשמ"א, ומאז היה משותק עד להסתלקותו בשנת תשמ"ז. והנה, אחרי סוכות של שנת תשמ"ב, אמר לגבאים שהוא רוצה לנסוע לטבריה לשהות שם במשך תקופה. הדבר היה קשה מאד על הגבאים, כיוון שהיה זקוק לעזרה רבה בעקבות מצבו, אולם האדמו"ר עמד על כך שלמרות הקושי ברצונו להיות בטבריה.

בהגיעם התברר שר' ישראל בער מיועדנו חולה במחלה הידועה ומוטל על ערש דוי לבדו בביה"ח פוריה ואין מי שסועד אותו בחוליו. מאז ואילך, במשך למעלה מחודשיים, כל מי שהגיע אל האדמו"ר - והגיעו רבים - שלחו הרבי לעלות ולבקר את ר' ישראל בער. כך החלו לפתע הרבה אנשים לפקוד את חדרו. הרבי ציוה על משמשו ר' שמחה קרקובסקי להתייצב שם ולומר שהוא קרובו כבנו ולפקח על הבאים, כאילו אכן הוא קרובו של החולה. גם אני הגעתי אז להיות בחנוכה עם הרבי, שכרתי שם דירה, והגעתי כמובן לבקר אצל ר' ישראל בער.

בא' טבת תשמ"ב - זאת חנוכה, נפטר ר' ישראל בער לבית עולמו. אז, באותן שנים היו לוקחים כל נפטר שהיה גלמוד מבלי סועדים וקרובים, לנתיחה שאחר המוות רח"ל. אך כיון שר' שמחה עמד על כך שהוא קרובו כאמור, סירב בשם המשפחה שיבצעו דבר זה וכך ניצל ר' ישראל בער ונשמר כבוד המת. הלוויה עברה בדרכה לבית החיים העתיק בטבריה תחת חלונו של האדמו"ר שאמר קדיש, ומיד לאחר הקבורה, הורה הרבי לשוב לירושלים.

אז ראו כולם את עיניו הצופיות, כי כל מטרתו להתאמץ לשהות בטבריה במצבו הקשה, היתה כדי לשמור על ר' ישראל בער בחוליו האחרון ואף גם לעת מצוא זו מיתה וקבורה.

מקורות: ספר מירון, אבקשה

"נקודת החבר"

המשך מעמ' 11

גְּדוּל - הוּא יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, כִּי הִיא בְּחִינַת קִרְבָּן עֵינֵי וְדָל שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשִׂירֵית הָאֵיפָה, שֶׁיָּקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁהַפְּלִיגוֹ רְבוּתֵינוּ ז"ל כְּמָה וְכְמָה יָקָר בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ קִרְבָּן מִנְחַת עֵינֵי - "אֶפְלוּ הָעֵינֵי הַמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַגִּשְׁמִיִּים עַל חֶסְרוֹן פְּרֻנְסוֹתוֹ, מִכָּל שֶׁפֶן וְכָל שֶׁפֶן כִּשֶׁהָאֵדָם מְרַגֵּשׁ עֲנִיּוֹתוֹ וְשִׁפְלוֹתוֹ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁהוּא עֵינֵי וְדָל מִן הַדַּעַת שֶׁזָּהוּ עָקֵר הָעֲנִיּוֹת".

אחי, חזקי! לא רק בהכרה וההבנה שבכל צעקה ובקשה יש ענין נפלא ורחמי ה' עצומים שבכוחם באמת - בכל מצב שהוא - להחזירנו בתשובה שלמה, אלא גם בעצם התפילה והבקשה: כי אכן, גם אם סיימנו ולצערינו חזרנו לשגרה, וגם אם סיימנו ושוב, ה"י, נפלנו לשפלות וקטנות" - "כִּשְׁהוּא מִתְגַּבֵּר מִכָּל זֶה, וְשׁוֹפֵף שִׁיחוֹ לִפְנֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֲצָם עֲנִיּוֹתוֹ וְדַחְקוֹ, בְּבִחִינַת "תְּפִלָּה לְעֵינֵי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּף שִׁיחוֹ", שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת קִרְבָּן עֵינֵי בְּחִינַת עֲשִׂירֵית הָאֵיפָה שֶׁבָּאָה בְּדִלֵי דְלוּת - זֶה יָקָר מְאֹד מְאֹד אֶצֶל הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ".

כי רק כך "יוכל לשוב על ידיו כל נקדה ונקדה טובה בכל יום ויום כל ימי חייו", "עד שיעבד את השמים יתברך בהדרגה במדות ומעשים טובים, עד שיגלה מלכותו יתברך".

יהי רצון שנזכה!

שאול", מתוך שברון הלב ועניות הדעת - דווקא משם מצפה הקב"ה לקריאתו: צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי. וגם אם סביבך ארץ ציה ואתה עייף ובלי מים - זעקי! צעקי! "אל תחריש ואל תשקט! הרימה קולך" ושפוך ליבך כמים!

"כִּי כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם בְּכָל דְּרָגָא וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, אֶפְלוּ הָרְחוּקִים מְאֹד מְאֹד, גַּם לְשֵׁם מְגִיעַ הַתְּקוּן וְהַעֲצָה הַנִּי"ל שֶׁל בְּחִינַת קִרְבָּן עֵינֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אֶחָד הַמְרֻבָּה וְאֶחָד הַמְּמַעֵיט" וְכו', שֶׁבְּאֵיזָה בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוּת כָּל שֶׁהוּא בְּכָל נְקֻדָּה וְנְקֻדָּה טוֹבָה יְכוֹלִין לָשׁוּב לְהַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, רַק שֶׁיִּבְטֹל גְּאֻנָּתוֹ וְיִרְגֵּשׁ שִׁפְלוֹתוֹ בְּאֶמְתוֹ, וְיִרְגֵּיל עֲצָמוֹ לְהַתְּפַלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחוֹ לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ בְּבִחִינַת "תְּפִלָּה לְעֵינֵי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּף שִׁיחוֹ" - שֶׁיִּשְׁפָּף שִׁיחוֹ כְּמוֹ הַשּׁוֹפֵף מִים! אֶפְלוּ אִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא בְּלֵי שִׁכָּל וּבְלֵי כּוֹנֵה הָרְאוּי, אֲף־עַל־פִּי כֵּן אֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשְׁפָּף שִׁיחוֹ לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ, בְּבִחִינַת: "שִׁפְכִי כַּמִּים לְבָבִי נִכַח פְּנֵי ה'" וְכו'. וְזֶה יָקָר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵיֶיךָ יִזְכֶּה לָשׁוּב וְלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ".

וכל צעקה, וכל זעקה, וכל בקשה ותחינה; כל "ואטרה" וכל "ואתקדש", כל אנחה וכל תנועה - יהיו בחוסר שלמות ככל שהיו, אם "ירגיש שפלותו באמת", אם הוא יודע כמה הוא רחוק וכמה הוא אכן צריך להתקרב לבורא כל עולמים, דווקא אם מרגיש הוא כמה הוא רחוק! דווקא "תפילת העני" כזו, ולו תהיה לא יותר מעומר שעורים, ודומה עליו כאילו אינה אלא מאכל בהמה - "אֲף־עַל־פִּי שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ בְּקִטְנוּת

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

מצבה בראש ההר

בחזית מערת רבי עקיבא בטבריה, מוכרת לכולם המצבה המיוחסת לרמח"ל הקדוש הנמצאת כיום בתוך מבנה מהודר בצמוד למבנה שעל מערת רבי עקיבא. לקראת יומא דהילולא של הרמח"ל ביום כ"ו אייר, הזמן גרמא להכנס לעובי הקורה ולנסות לברר את צדדי הספקות שהתגלעו במאה השנים האחרונות אודות למקום קבורתו בארץ ישראל, האם אכן צודקים הטוענים כי הקבר הסמוך לציון רבי עקיבא בטבריה אין לו מקור וכי הרמח"ל נטמן בכפר יסיף הסמוכה לעכו, או שמה דווקא יש לקבל את גירסת המקיימים ומאשרים את דבר ציון הרמח"ל בטבריה.

האמת אגיד שתוך כדי כתיבת המאמר עלתה והשתנתה דעתנו, כאשר בתחילה נטינו לקבל כמו שהוא את שיטת החוקרים הטוענים פה אחד שאין ולא יתכן שהרמח"ל קבור בטבריה, ולדבריהם אותו ר"מ טולידנו (שהזכרנו בעבר כמי שזיף את מצבת רבי דוד הנגיד) היה היחיד שיצא במאמר מפולפל ולמדני "להוכיח" כי הרמח"ל כן קבור כאן. אך למרבה ההפתעה הגענו לכלל מסקנה שרוב "הוכחות" החוקרים ישאם הרוח, ואין בכוחם בכדי להסיק בצורה ברורה כי הקבר בטבריה אינו נכון.

לאור דברינו נראה כי למרות שמבחינת היסטורית וטכנית מסתבר יותר שהרמח"ל נטמן בכפר יסיף, הרי שהשיטה שהוא קבור בטבריה יש לה בהחלט על מה לסמוך. חייבים אנו להדגיש כי עקב קוצר המצע הבאנו רק את ראשי הפרקים, ולא התייחסנו כאן לכל מכלול הוכחות החוקרים, ואם יהיה צורך נדון בהם בנפרד א"ה.

את קבורת הרמח"ל שם. (ראה למשל 'חבת ירושלים', 'עדות ביהוסף' ועוד).

אמנם החוקרים מנסים להאחז במכתב מהר' שלמה עבאדי ז"ל שד"ר הישוב היהודי בכפר יסיף מיום ט"ו אלול תק"ז בו משמע לכאורה כי הרמח"ל קבור בכפר יסיף. אבל מעיון בלשון המכתב רואים שהוא מזכיר בחדא מחתא הרבה קברי צדיקים בגליל והרמח"ל הוא אחד מהם.

וזה לשון המכתב. לאחר שהוא מזכיר את הצרות שעברו אז על עם ישראל בכל שטח הגליל התחתון והעליון (המובאות בסוגריים הם הוספות שלנו): "ועתה הנה צעקת בני ישראל העם היושב בה באה, וישמע אלקים את נאקתם הני שופרי דבלי בארעא (כלומר, הצדיקים הקבורים בארץ שמעו את התפילות) שרי אלפים תקיפי ארעא, תנאים ואמוראים, קדישי עליון, היושבים ראשונה במחנה שכנה, כגון אלישע בן שפט (על הר הכרמל בחיפה), וחושי הארכי (ירכא), ורבי נהוראי (?), ור' יהודא בן בבא (שפרעם), ור' אמי ור' אסי (טבריה), והרב שלמה ׳ן גבירול והרב ר' אברהם ׳ן עזרא (כבול), והרב המובהק משה מלכי זלה"ה (כפר יסיף) והרב ר' חיים לוסטו (הרמח"ל) ואחריהם כל ישרי לב וכו".

אמנם בהשקפה ראשונה היה ניתן לשער כי יש לנו כאן עדות על קבורת הרמח"ל ליד ר"מ מלכי בכפר יסיף, אולם בהשקפה שניה הרי יש לנו כאן רשימה של כמה קברי צדיקים בגליל התחתון שבוודאי אינם בכפר יסיף. גם אין להוכיח מזה שמזכיר את הרמח"ל לאחר ר"מ מלכי שאמנם נקבר בכפר יסיף, מקום כתיבת המכתב. ויש להניח גם כי אילו היה הרמח"ל קבור עם ר"מ מלכי בכפר יסיף היה הכותב מציין זאת, להבדילו משאר רשימת הצדיקים. ועכ"פ "הוכחה מוצקת" אי אפשר לבנות ממכתב כזה.

שני הקברים המיוחסים לרמח"ל

שמו של רבינו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל זיע"א מוזכר בכל תפוצות ישראל בסילודין, ובמיוחד נודע על שם ספרו, שהוא למעשה ספר המוסר המפורסם ביותר, ו"מסילת ישרים" שמו. רביה"ק אף ציוה ל"קצת מאנ"ש" ללמוד מסילת ישרים בתחילת ההתקרבות (כת"י הרב מטשעהרין זצ"ל, הנדפס בסוף כוכבי אור).

שתי מצבות, בשני מקומות נפרדים, מיוחסות לרבינו הרמח"ל: האחת הידועה והמפורסמת בצמוד למערת קבר רבי עקיבא במרומי העיר טבריה, והשניה הידועה פחות, והיא בבית הקברות היהודי העתיק בכפר הערבי 'כפר יסיף' אשר במערב הגליל התחתון. בשנים האחרונות אף נבנתה מצבה עם שם הרמח"ל על אחת המצבות שם, שבעבר לא היה עליה שום כתובת כלשהיא.

כל ספרי המסעות מזמן פטירת הרמח"ל בתחילת שנות הת"ק ועד לשנת תרצ"ד אינם מציינים את קבר הרמח"ל ליד קבר ר' עקיבא, אך הדבר מוזכר בכמה ספרים (שהעתיקו כנראה מכתבי תלמידי הרמח"ל) שנקבר בטבריה.

רק בשנת תרצ"ד הודפס ספר "טוב רא"י" מאת הר' יוסף חיים ילוז ז"ל מטבריה והוא כותב על הרמח"ל: "נפטר במגיפה בעיר עכו ומשם הובל לקבורה לעיה"ק טבריה בראש ההר המערבי סמוך למערת רע"ק זיע"א". (להלן נזכיר עוד ציטוט חשוב מספרו זה). מאז והלאה כבר מופיע דבר המצבה בכמה וכמה מקורות, כמו בספריו של ר"ש גפנר כולל תמונות משנות תר"צ המאזכרות בהם רואים את המצבה עם הכיתוב של הרמח"ל וספר מסילת ישרים.

מאידך גיסא לא מצאנו שום מקור כלשהוא למצבת הרמח"ל בכפר יסיף. בולט הדבר ביותר בכמה ספרי מסעות המתארים בפרוטרוט את הכפר והיישוב היהודי ואף את בית הקברות, ואף אחד מהם אינו מזכיר

הסתלקות הרמח"ל בעכו

ככל הידוע לנו הרי שבתחילת שנות הת"ק עלה הרמח"ל ארצה כדי להשתקע בה, ועקב מצב המלחמות ששרר אז נאלץ להתיישב בעיר עכו, שם עגנה הספינה בה הגיע מאיטליה. עדות לשהותו בעכו אנו מוצאים במכתבו של ר' אברהם ישמעאל סאנוניטי תלמיד האור החיים הק' שהגיע לעכו בר"ח כסליו שנת תק"ד וזה לשונו: "ושם בעכו קיבל אותי בסבר פנים יפות החכם השלם כמוהר"ר משה חיים לוצאטו ז"ל בביתו".

בגזירת שמים פרצה שם מגפת דבר והוא נספה במגפה ביחד עם אשתו ובנו. כפי המקובל נסתלק ביום כ"ו אייר, אולם לגבי שנת פטירתו ישנם חילוקי דעות, יש המוכיחים ממכתב תלמיד האוה"ח הנ"ל שמדובר בשנת תק"ד, כי בשעת כתיבת המכתב בשנת תק"ה הוא כבר כותב עליו ז"ל, (ופשוט שאין זו הוכחה מוצקת כי יתכן שבהדפסה הוכנסה התיבה ז"ל). ישנם המאחרים לשנת תק"ז (כדי ליישב המסורת בקרב תלמידיו שנפטר בגיל ארבעים, והרי נולד בשנת תס"ז), אולם זה לא יתכן שכן ר' משה מלכי שטיפל בקבורתו כבר נפטר באלול תק"ו. ויותר מסתבר שהרמח"ל נסתלק בשנת תק"ז שהיא בתוך שנת הארבעים לחייו.

רבי משה מלכי זצ"ל

מי שזכה לטפל בקבורת הרמח"ל, ולאחת הגירסאות אף לשמשו באחרית ימיו, היה רבי משה מלכי ז"ל מרבני העיר צפת ונזכר לדורות כמי שהביא את רבי חיים אבועלפיה זצ"ל לטבריה ע"פ בקשת השליט דאהר אל עמאר כידוע. רבי משה היה גיסו של מהר"ם חאגיז זצ"ל מירושלים שהיה נשוי לאחותו. בשנת תק"א עזב רבי משה את העיר צפת לאחר רעידת אדמה ומגיפות, והשתקע בעיר עכו עד לפטירתו. ר' משה נקבר ככל יהודי עכו בבית הקברות בכפר יסיף ומצבתו קיימת וניכרת עד היום. (זאת בניגוד ל"מצבת הרמח"ל" שנבנתה לאחרונה ליד קברו ע"ג קבר שלא היה על גביו שום כיתוב, ותמוה הדבר שדווקא על ציון הרמח"ל לא נשתמר הכיתוב בניגוד לר"מ מלכי, ואולי זה ערעור נוסף על הדעה שהרמח"ל נקבר שם).

היותו גיסו של מהר"ם חאגיז היתה אמורה לשייכו למחנה המתנגדים והחולקים על הרמח"ל, שכן מהר"ם חאגיז היה מגדולי הלוחמים נגדו, אך למרבה הפלא דווקא הוא זה שטיפל בקבורת הרמח"ל, וכך מספר רבי חננאל ניפי ז"ל בספרו "זכר צדיק לברכה" (איטליה תקע"א): "סיפר לי כמוהר"ר שלמה דוד מהזקנים וכו' ששמע מאיש נאמן שכשמת הרב לוצאטו הנ"ל בעכו, הרב מלכי טרח עצמו להוליכו לארץ ישראל ולקברו שם, מפני שהכיר בו וכו'".

ישנם עוד גירסאות בשמועה זו, כמו גירסת רמ"ש גירונדי (משנת תר"ג), אולם כפי שנראה בהמשך אין שום משמעות בשינויים שם לגבי קביעת מקום קבורת הרמח"ל. כפי המשתמע מהדברים הרי שר' משה מלכי הכיר בגדולת הרמח"ל מול טענות אלו שחלקו עליו. מדברים אלו מוכח שהיתה לו שייכות קרובה עם הרמח"ל ולכן זכה לטרוח עבורו ולהוליכו לקבורה בארץ ישראל.

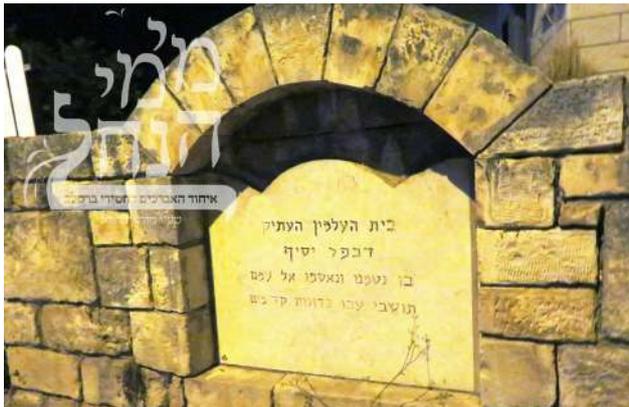
אכן כל הקורא את הדברים מתעכב מיד על הפלא: עכו הרי היא עיר בארץ ישראל, מדוע היה צריך להוליך את ארונו של הרמח"ל "לארץ ישראל"?

עכו בספק חוץ לארץ

ובכן, הסיבה שיהודי העיר עכו לא חפצו להקבר בה וביקשו - עד כמה שהדבר אפשרי - להביאם לקבורה בשטחים ממזרח לעיר, היא עקב הספק והמחלוקת האם העיר עכו נכללת בתחומי ארץ ישראל. וכדברי הגמ' במס' גיטין (דף ז' ע"ב), שגבול ארץ ישראל עובר בדרך בין עכו לכזיב. אין כאן המקום להאריך בענין זה, רק נזכיר את לשון הרמב"ם (הל' תרומות הלכה א' ט'): "אבל עכו חוצה לארץ כאשקלון".

מצבת ר' משה מלכי משמאל מימין המצבה החדשה של הרמח"ל

שער הכניסה לבית הקברות בכפר יסיף

ואכן בהרבה ספרי המסעות אנו קוראים כי יהודי עכו מלפנים היו מוליכים את מתייהם לבית הקברות הנמצא במזרח העיר ומסורת בידם שהוא בתוך תחום ארץ ישראל, והדבר אף מצויין כיום ע"ג שער בית הקברות. כך למשל כותב תלמיד הרמב"ן בספר תוצאות ארץ ישראל (שנת ה'ס'): "מדינת עכו היא היושבת על שפת הים הגדול וכו' ועד פה הוא גבול ארץ ישראל... סמוך לעכו בתחום שבת יש שם הר ושם בית הקברות בארץ ישראל".

ברבות השנים, עקב סיבות שאינם ידועות לנו, החלו יהודי עכו לנדוד ממזרח יותר, ולקבור את מתייהם בבית הקברות היהודי של כפר יסיף השוכן במרחק של כשעתיים הליכה מעכו. נזכיר רק ב' מקורות לדוגמא, שכן יש בהם מן החידוש:

וכך כותב רבי שמחה מזאלאיץ בספרו אהבת ציון משנת תקכ"ד "עכו אצליהם ספק ארץ ישראל והמת מוליכים אותו לכפר יציב והוא שתי שעות מעכו, ושם מעט יהודים כמו עשרים והם עובדי אדמה, והוא ארץ ישראל ממש. והוצאה לקבורה צריך לכל הפחות עשרים אריות (שם מטבע) מעכו ליציב. ואם אין פנאי להוליכו ליציב שמת בשבת או שאר אונס, או אם איש עני הוא, קוברים אותו בבית הקברות שבעכו".

מקור נוסף הוא מכתבו של סניור משה אברהם פינצי ששימש כקונסול הבריטי היהודי בעכו: "אם יפטר בר מינן מכתפין על כתפיהן מהלך שתי שעות ומחצה לבית העלמין כפר יציב, ולפעמים ילונו שם מפני טורח הדרך". (בדרך אגב, מצבתו של הר' פינצי עצמו קיימת ומוכרת עד היום בבית הקברות בכפר יסיף).

לאיזה "ארץ ישראל" הובל הרמח"ל?

לפי הידיעה הברורה שנפטרי עכו היו מובאים לקבורה בכפר יסיף הסמוכה, הוכיחו החוקרים כי העדות הנ"ל שהרמח"ל הובא ע"י ר"מ

גם אם נקבל את הדעה שהאגרת מעולם לא נכתבה ע"י רבני טבריה בשנת הסתלקות הרמח"ל, אלא שוחזרה או הומצאה בידי רמ"ש גירונדי וחבריו, הרי שיש לנו כאן הוכחה ברורה על הדעה הרווחת בקרב תלמידי הרמח"ל - עוד בשנת תקצ"ו - שהרמח"ל הובא לקבורה ליד ציון רבי עקיבא בטבריה!!!

עוד נקודה שיש לשים עליה את הדעת: אילו לא ידעו תלמידי הרמח"ל באיטליה כי רבם נקבר ליד ר"ע בטבריה, לא מסתבר שהיו כותבים דבר שקר כזה שיגרום במישרין להעלמת והשחתת מקום קברו הנכון בכפר יסיף וכדו'. אין ספק כי רצונם היה עז שעם ישראל יבואו להשתטח על קבר רבם ולא על איזה מצבה דמיונית ח"ו.

התהפוכות סביב המצבה

באין ברירה אחרת, הרינו להתייחס לתאוריה משונה כתוצאה מסיפור וחלום מגוחך שהובא באחד הספרים, אשר החוקרים מנסים להסיק מסקנות מכך. ובכן לדעת החוקרים, המצבה בטבריה המיוחסת לרמח"ל נבנתה בשעתה לציין את קבר רבי עקיבא הנמצא במערה הסמוכה, כדי שתושבי העיר התחתית יוכלו לראות את מקום הקבר מרחוק. לשם כך אף מצטטים סיפור דמיוני ומוזר למדי שמואב לראשונה בספר 'טובת מראה' לר' רפאל אוחנה (ירושלים תרנ"ז), על שפחה ערביה קשת יום שהסתתרה בלילה במערת רבי עקיבא, ויהי בחצי הלילה ראתה בחלומה את ר' עקיבא שציוה עליה לבנות שורת אבנים מכוונת נגד מקום קבורתו במערה... לפי הסיפור הרי שבבוקר הלכה לרב העיר והוא הגיע למקום ומצא את שורת האבנים שנבנתה משמים בחלום... ואז ציוה לבנות את המצבה הנראית בראש ההר... (בדרך אגב, מי גילה רז זה לאותה שפחה גויה שהאיש בחלום הוא רבי עקיבא? אולי היה זה דווקא הרמח"ל שביקש להציל את מקום קברו?)...

ואילו בספר טוב רא"י להרב ילוז הנ"ל (משנת תרצ"ד) מוסיף על סיפור זה בזה"ל: "הוא הקבר של רמח"ל שנקבר בטבריה על ראש ההר המערבי מול עיה"ק טבת"ו ומכוון ממש נגד המערה הסגורה בתוך

גלויה עתיקה משנת תרע"ג בה מצויין מצבת הרמח"ל כקבר ר"ע

מימין המבנה על קבר הרמח"ל משמאל המבנה על מערת רבי עקיבא

מלכי לקבורה "בארץ ישראל", הכוונה לכפר יסיף הסמוכה וככל יהודי עכו הנפטרים לדורותיהם.

אך לדעתנו אין בכך שום ראיה, ואדרבה, מנוסח העדות משמע דווקא שהרמח"ל הובא לקבורה במקום מרוחק יותר בארץ ישראל, ודווקא לא בכפר יסיף. שכן אם היו נוהגים בו כמנהג שאר מתי ישראל ומשלמים את הסכום של עשרים אריות לחברא קדישא, והיו הולכים את המרחק של שעתיים הליכה על כתפיהם - עם כל טורח הדרך והקושי - הרי שלא היה שום צורך לשבח במיוחד את ר"מ מלכי על דבר כזה, ועוד להדגיש כי עשה זאת מפני שהכיר בגדולת הרמח"ל. שכן מרחק של שעתיים בהלויה רגלית אינה דבר קשה ומוזר, ועד לימינו קיימים הלויות כאלו (בפרט באלו הרוצים לקיים מנהג ירושלים הוותיק וללוות את המת רגלית עד להר הזיתים וכדו'). גם מוכח מכל המקורות שזה היה המנהג הנפוץ והפשוט אצל כל יהודי העיר, למעט מקרים מיוחדים של פטירה בערב שבת, או שאר אונס או איש עני. (אמנם אם הרמח"ל נסתלק בשנת תק"ד הרי שהיה זה בערש"ק, אך עדיין אין זו סיבה מספקת לשבח כ"כ את ר' משה שהביאו לכפר יסיף אפי' בערש"ק, וגם 'עיקר חסר מן הספר' שלא כתבו זאת. ולפי מה שכתבנו לעיל מסתבר שנפטר בשנת תק"ו ואז חל כ"ו אייר ביום שני).

לכן עצם הדבר שמשבחם כ"כ את ר"מ מלכי על הטירחה הגדולה, יתכן שמוכיחה כי מדובר במקום רחוק, ואין סיבה שלא לקבל את המקום ליד קבר רבי עקיבא בטבריה, שיש לנו ע"ז מקורות מאוחרים אמנם, אבל כנראה שהתבססו על מסורת בע"פ מפי תלמידי הרמח"ל וכדלהלן. הקושי הגדול להעביר את ארון הרמח"ל לטבריה היה נעוץ גם במצב המלחמה ששרר אז בין מושלי עכו לטבריה, ובפרט במי שנפטר עקב מגיפה שמתם היו מקשים על ההעברה כזו, מה גם שמדובר במהלך של 12 שעות במקום 2 שעות לכפר יסיף.

אמנם תלמידי הרמח"ל עצמם סברו כי פעולתו של ר"מ מלכי היתה בדרך ניסית ושמימית, וכפי שהם מעתיקים ב"מכתב חכמי טבריה" שנביא להלן (ושם נדון על מהימנותו): "צאו וראו כמה גדול היה זכותו של הצדיק הזה, כי היתה מן הנמנעות בדבר דלא אפשר שהיה יכול לילך בארעא קדישא, אבל הקב"ה שמסבב סביבות לקחו על כנפי נשרים והביאו בארץ הקדושה ארץ הצבי תוב"ב אצל רבי עקיבא."

האגרת המפוקפקת

אכן אותה "אגרת חכמי טבריה" שהזכרנו זה עתה, יש לפקפק רבות על מהימנותה, שכן האגרת נדפסה ע"י מעריצי הרמח"ל מאיטליה שחפצו בכל רצונם להאדיר את שמו, ויותר מסתבר שהיא נכתבה על ידי התלמידים בהשראת הידיעות שקיבלו אודות הסתלקותו וקבורתו של רבם בטבריה. קולמוסים רבים נשתברו בקרב החוקרים להוכיח כי האגרת לא יכולה היתה להכתב ע"י חכמי טבריה, יכלה הזמן והם לא יכלו (ולענ"ד אין ההוכחות חד משמעיות ויתכן שצודק הרב שריקי באחד ממאמריו שמוכיח כי האגרת אינה מזויפת אך אכמ"ל).

כאן המקום לציין כי אצל תלמידי הרמח"ל היתה מסורת בע"פ שהוא קבור ליד רבי עקיבא, ואף הצביעו על הסיבה שהרמח"ל הביע רצונו לר"מ מלכי שיביאו לקבורה ליד רבי עקיבא, והיא מפני שמואב בחז"ל כי רבי עקיבא לא למד בארבעים שנותיו הראשונות וכידוע הסיפור עם רחל בתו של כלבא שבו, לכן הרמח"ל שנסתלק בגיל ארבעים היה ניצוץ נשמתו והשלים את חייו של התנא!

בכל אופן מדובר באגרת "הספד" על הסתלקות הרמח"ל המיוחסת לחכמי טבריה, והיא נדפסה לראשונה באיטליה בשנת תקצ"ו בקובץ "כרם חמד" (כרך ב') מכתביו של הר' מרדכי שמואל גירונדי מגדולי מעריצי הרמח"ל בימיו. וזה לשון האגרת בנוגע למקום קבורת הרמח"ל: "מורא ורבנא כמוהר"ר משה חיים לוצאטו - נפטר הוא וכל בני ביתו במגפה לפני ה' בכ"ו אייר בעיר אק"א סמוך לטבריא ונקבר בטבריא אצל רבי עקיבא ע"ה."

תמונה עתיקה של מצבת הרמח"ל בטבריה בספרו של ר"ש גפנר

ציון הרמח"ל בטבריה כיום

הקברות שלהם. גם יתכן שלא רצו ליצור תקדים של קבורת צדיק מזמנם ליד קבר תנא קדוש ונורא כזה ועוד שערי השערות שלא ננעלו, אך בכל מקרה לא מצאנו שום "ראיה מוצקה" להפריך את הדבר. אבקש רק להצביע על אחת "הראיות החזקות" שמביאים לכך שהרמח"ל אינו קבור בטבריה לשיטתם, שבספר "עדות ביהוסף" (פרנקפורט תקכ"ג) בו מספר ר' יוסף סופר את מסעו בארץ ישראל סמוך לפטירת הרמח"ל. הוא מזכיר את העיר טבריה ואף את קבר רבי עקיבא, ואילו "קברו הטרי לכאורה של הרמח"ל שאמור להיות סמוך ביותר למערה - לא מוזכר כלל ועיקר". הרי לנו "הוכחה" כי הרמח"ל לא נקבר שם (וכפי שכתבנו לעיל לדעתנו אין בכך שום ראיה כי הדבר לא היה ידוע אז). רק שאתו חוקר מתעלם מכך שמיד לאחר מכן הוא מביא את ביקורו של אותו ר' יוסף בכפר יסיף, בה אמור להיות לפי דעתו "קברו הטרי" של הרמח"ל, והנה הוא מזכיר היטב את בית הקברות של כפר יסיף, אך אינו מזכיר כי הרמח"ל נקבר שם לאחרונה! וא"כ נפל פיתא בבירא... ביותר יש לתמוה על מחבר הספר "טבריון" שכנראה מלחמתו (הצודקת) בהאחים טולידאנו הניאה אותו להגיד דווקא הפוך מהם, ולהחליט כי כל ההמצאה של מצבת הרמח"ל היא פרי דמיונם של הציונים בשנת תש"ז שחפצו ליצור כעין אנדרטה לזכר הרמח"ל. וזו בדוטה גמורה, כי כפי שהבאנו לעיל, עוד בשנת תקצ"ו היו תלמידי הרמח"ל מפרסמים דעתם כי הרמח"ל קבור ליד רבי עקיבא, וכבר בשנת תרצ"ד כותב הר"י ילוח כי המצבה הקיימת היא של הרמח"ל. אמנם עם כל הביקורת שיש לנו כלפי טולידנו, במקרה זה נראה כי הצדק עימו, שכן הוא מבסס רק מסורת ישנה שהיתה אצל יחידים בטבריה, מסורת שהיתה מקובלת אצל תלמידי הרמח"ל.

לשם הכנת המאמר הסתייענו בין השאר במאמרים אלו: (א) מאמר "גילויים חדשים לקורות הרמח"ל בארץ ישראל" ד. שלם קהילת רמח"ל (חלק מהתמונות משם). (ב) ספר "טבריון" להר"י משה הלל. (ג) תשובת הגר"צ מוצפי. (ד) מאמר הרב מרדכי שריקי "אור הגנוז" יו"ל ע"י מכון רמח"ל ירושלים תשע"ז.

ההר שנטמן בה ר' עקיבא זיע"א". והדברים מסתברים, כי אפילו לפי הסיפור נראה ששורת האבנים כבר היתה לפני אותו חלום, כי רק פתי יחשוב שגדול כוחו של חלום השפחה הגויה שתורד שורת אבנים מן השמים בפועל ממש ואכמ"ל.

ובכן בניגוד למסקנת החוקרים כי מצבה זו מיועדת רק לסמן את קבר רבי עקיבא, וכפי שהם מסתמכים על תמונה משנת תרע"ג והמקורות הרבים (כדלהלן) המזכירים זאת כקבר רבי עקיבא, הרי שלדעתנו ניתן בהחלט לקבל את הדיעה שמדובר באמת בקבר הרמח"ל, אלא שעקב חוסר ידיעה, ולאחר שהמבקרים לא הבינו כיצד מגיעה מצבה נוספת ליד מערת רבי עקיבא, החליטו שזה קבר רבי עקיבא עצמו...

ואכן מעיון בספרי המסעות עולה כי החל משנת תקכ"ט (כעשרים וחמש שנה לאחר פטירת הרמח"ל) אנו מתחילים למצוא עדויות על מצבה הנמצאת במקום, ושייכוה בטעות כ"ציון רבי עקיבא" בעוד כל המקורות העתיקים יותר מעידים רק על "מערת" קבר, וכפי שמובא בדברי חז"ל שר' עקיבא הוכנס לקבורה במערה, כך כותב רבי משה באסולה "ירדנו אל שיפוע ההר, ושם מערת ר' עקיבא מעשרה הרוגי מלכות, ונפלה פי המערה אי אפשר להכנס בה". וכן בעוד מקורות מתקופת הראשונים. וכן מפורש בדברי מהר"ח"ו בשם האריז"ל שר"ע קבור בתוך מערה.

וזה לשון ספר 'די משה' משנת תקכ"ט בשפת האידיש (האיות שונה לשפת האידיש בימינו): "אויבן אויף דעם בארג ליגט רבי עקיבא, און איבער איהם א ציון געבויעט, און ארום איהם אויף דעם בארג ליגן כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא" (למעלה על ההר קבור רבי עקיבא ומעליו בנוי ציון ומסביבו על ההר קבורים כ"ד אלף תלמידיו).

כמו כן אנו מוצאים מפורשות בדברי גאון עוזנו מוהרנ"ת (ימי מוהרנ"ת קמ"ט): "ביום שני פרשת חקת היינו על ציון ר' עקיבא ועשרים וארבעה אלף תלמידי שמועדים באותו הנהר הגבוה, ובראשו ציון רבי עקיבא, וכנגדו מערה של אשת רבי עקיבא, משם חזרנו והלכנו עד שפאנו למערת ר' חייא ובניו וחזרנו לביתנו". מלשון מוהרנ"ת ברור שראה בראש ההר את המצבה של הרמח"ל וכנגדו המערה של ר' עקיבא, וכנראה שמלוויו מאנשי טבריה שהתחבטו והסתפקו כל השנים מה פשר המצבה היא החליטו לתומם שהמצבה שייכת לר' עקיבא ובמערה קבורה דווקא אשתו שיש מסורת שהיא קבורה בטבריה (היום קבר רחל אשת ר' עקיבא). ובוודאי שאינו מתכוון לקבר רחל דהיום; (א) זה לא "כנגדו" (ב) לאחר מכן כותב "משם חזרנו והלכנו למערת ר' חייא ובניו". וקבר רחל הרי נמצאת בעמק למטה.

ההכרעה המתבקשת לסיום:

הדעה שהעלנו כאן היא שאמנם מסתבר שמדובר בקבר הרמח"ל בטבריה, אלא שהדבר לא היה ידוע שנים רבות ולכן כתבו רבים במשך השנים כי "אין ידוע כיום מקום הקבר בטבריה", חוסר ידיעה זו גרמה או נבעה גם מזה שלא היה כיתוב מסודר על המצבה עד לשנות התר"צ המאוחרות, לאחר שהחוקר א. יערי פירסם ברבים את פקפקו על המסורת של קבורת הרמח"ל בטבריה, ואז כנראה באו אנשים שכן ידעו על מסורת זו וציינו את המצבה כקבר הרמח"ל. זו הסיבה כנראה שרוב יהודי טבריה לא ידעו על קבר הרמח"ל, וכפי שמעיד הגר"צ מוצפי באחת מתשובותיו שבילדותו היה במקום עם כמה מחכמי טבריה והם דחו את הסברא שמדובר בקבר הרמח"ל.

אין כאן המקום והזמן להביא את כל ראיות החוקרים, ולדעתנו אין בהם כדי להפריך את הדעה הזו. כמעט כל ראיותיהם הם להוכיח שלא ידעו במשך השנים על מצבת הרמח"ל בטבריה, ובזה הם אכן צודקים, אבל אין זה ראיה שהוא באמת לא קבור שם, כי ע"פ הנראה היה הדבר ידוע ליחידים בלבד. הסיבה להסתרת הדבר בשעתו אין אנו יכולים לדעת על נכון במרחק גדול כזה של שנים, יתכן שזה קשור למחלוקת הקשה על הרמח"ל בחייו, והעובדא שהובא לקבורה בשעת מלחמה ע"י ר"מ מלכי עד שיתכן שאף בני טבריה לא ידעו על כך, כי נקבר מחוץ לבית

”ואפשר שכראש השנה, כבר יוכלו לקיים את הקיבוץ ליד הציזון...”

געגועיהם של אנשי שלומינו לציזון רבינו הק', בפרט בשנים בהם הפריד בין הלב הכוסף למעיין מסך הברזל הקומוניסטי, הלא הם ידועים ומפורסמים. ובכל אותם שנים, עשו אנ"ש מאמצים כבירים, פנו לכל מי שיכול היה אולי להשפיע, ביקשו מכל מי שיכול היה אולי לעזור, ערכו בקשותיהם למנהיגים ושרים, פן ושמו אולי יוכל אי מי לבוא לעזרתם ולסייע להם לפרוץ את המסכים - ולהגיע אל הציזון הקדוש.

הרי לנו דוגמה, שהתפרסמה באחד מכתבי העת בארה"ק בשלהי חודש תמוז תשט"ז, ובה מספר הכותב על פגישה עם אנ"ש בירושלים, ועל געגועיהם לציזון הקדוש.

ביקר בה בכמה וכמה מקומות, עד שנזדמן לעיר אחת מערי אוקראינה' וישב בעיר זו בחברתם של אנשי השלטון בעיר. מששמע אחד מאנשי השלטון כי האורח יהודי הוא שבא מישראל, אמר לו: בא ואראה לך מקום אחד סמוך לעירנו, שבוודאי תמצא ענין לראותו. נטלו אותו אדם והסיעו לעיירה אחת סמוכה לאותה עיר, ואותה עיירה אינה אלא אומאן, ששם מקום ציונו של ר' נחמן, ומשבאו אצל הציזון מצאו כמה וכמה מאנשי ר' נחמן, ישישים וצעירים היושבים באוהל, שעל הציזון ולומדים בלקוטי מהר"ן, וסיפר לו אותו גוי, היום מעטים הם אבל בשבתות ובחגים תמצא כאן רבים הבאים מכל הסביבה ויושבים כאן ומתפללים, וכשהם יוצאים הם כותבים פתק ומניחים אותו כאן. הוסיף אותו גוי וסיפר: לפני זמן מה נטלו אנשי הרשות חבילות־הבילות מאותם פתקאות והעבירום למשרדי הבילוש שלהם לבדיקה, ומה מצאו? נתברר כי נוהגים הם לכתוב את שמותיהם ושמות אמותיהם ובקשה לרבי שלהם כי יישמר השלום בעולם...

אנשי ר' נחמן אינם מתיישים

מששמענו סיפור זה, אמרנו עד מתי נכבש אותו בלבנו? ועלינו לירושלים לבית מדרשם של אנשי ר' נחמן, וסיפרנו להם דברים ששמענו.

אם נאמר ששמחתם של אנשי ר' נחמן היתה שלמה, לא יהיו הדברים מדויקים, כי לאחר ששמעו מה שסיפרנו להם נאנחו ואמרו: הלוואי והיו הדברים אמת, שהרי אנו שמענו שבימי המלחמה הגדולה, לפני חמש עשרה שנה, נהרס האוהל שעל הציזון ואנשי שלומנו שהיו דרים באומאן ובמקומות הסמוכים לה נעקרו ממקומם ועדיין אין איש יודע להיכן הגיעו.

לאחר מכן חזרו ותלו עיניהם בכותלי בית מדרשם וראו מה שכתוב שם משמו של רבם: "היאוש אינו כלל בעולם". אמרו זה לזה; "געוואלד! יידען, זייט זיך נישט מייאש", ושאלו לכתובתו של מיקוניס, למען ישמעו מפיו דברים ברורים, מה ראה? איך ראה? ועוד פרטים ופרטי פרטים למען העמד דברים על אמיתותם.

מקווים לנסוע לרוסיה

עכשיו, שנפתחה השיחה ונפתחו הלבבות לענין הציזון אשר באומאן, פתחו לספר על הנסיונות הבלתי פוסקים להגיע לציזון. חזר ר' נחמן ר' נתן'ס ברסלב'ר, מפליטי ירושלים העתיקה ... ואמר: אפשר עתה, לאחר

”עם אנשי רבי נחמן”

שמואל אבידור

רבי נחמן: "על אנשי יהיו הרבה מעשיות לספר" (באר החסידות)

...אלף פעמים ואחת היינו כאן ועדיין לא שבענו ממראה עינינו וממשמע אזינו. כל פעם שאנו בירושלים, בין שזמננו אתנו, בין שטרודים אנו בטרדות מרובות, אנו עוקרים את עצמנו מעולם ומלואו ושמים פעמינו אל מורד רחוב הנביאים, דרך בניני החבשים ובית החולים האיטלקי, עד שאנו מגיעים לסמטה זו, דרומית מערבית ממאה שערים, ששם שרוי בית מדרשם של אנשי ר' נחמן. עתים באים אנו סמוך לתפילת מנחה ושוהים שם עד לאחר ריקוד שלאחר ערבית ועתים אין אנו מספיקים להגיע אלא בסופו של ריקוד. אבל, תמיד, בין שאנו שוהים שם זמן הרבה, ובין שאנו נשארים במחיצתם שעה קלה בלבד, אין ביקורנו יוצא לבטלה. הרבה דברים טובים ונחמדים והרבה ניגונים מתוקים וערבים יש להם לאנשי ר' נחמן - והנכנס למחיצתם דומה למי שנכנס לחנות של בושם, זכה נוטל מלוא חפניו דברי תורה, פניני מחשבה וניצוצות שירה ואף אם לא זכה - ריקן לגמרי אין הוא יוצא.

גם כאשר היינו בירושלים, לפני כשבועיים, הלכנו אל בית מדרשם של הברסלבים, אלא שהפעם דבר היה בפנינו והלכנו לספרו לאנשי ר' נחמן, מתוך בטחון כי יש בדבר זה משום שמועה טובה לגבם. ודבר זה מהו? על כך מהראוי שנספר עתה.

מה ראה מזכירה של מק"י ברוסיה?

יושבים היינו בבית ידיד ונתגלגלה השיחה מענין לענין ... אבל דבר מופלא אחד סיפר לנו ודבר זה ראוי הוא שתשמעוהו.

פתח איש שיחנו וסיפר בשמו של מיקוניס¹, כי בעתי שעשה ברוסיה

1. ש. מיקוניס, מזכיר המפלגה הקומוניסטית הישראלית באותן שנים, ששב באותה תקופה מבריה"מ, שם השתתף בוועידה ה-20 של המפלגה הקומוניסטית, במהלכה נשא שליט בריה"מ דאז, חרושצ'ב ימ"ש, נאום ידוע בו גינה את סטאלין ימ"ש. את הסיפור המובא בהמשך מספר ידיו של מיקוניס דגן לכותב המאמר, שמואל אבידוב.

אין פאבריק

מהנעשה והנשמע
בחבורות האברכים

חבורות האברכים ביתר

בחבורות האברכים המתקיימת זה כמה שנים בעיר ביתר עילית, ביום רביעי בשעה 9:30 בביהמ"ד "מקור הנחל", התחדשו לאחרונה ללמוד ספה"ק "שיחות הר"ן" על הסדר, כאשר כל אחד בתורו מקריא את השיחה מתוך הספר, ויחד עם שאר החברים מוסיף כל אחד מדיליה, מה שאפשר להתחזק ולהתעורר לאור דברי רביה"ק בשיחה הנלמדת. ולפני החגים והמועדים נקראים משפיעי אנ"ש לשאת מדברות לבני החבורה.

האחדות בחבורה מורגשת באופן מיוחד, כאשר מידי שבוע משתתפים אברכים בעלי בתים לצד אברכי כוללים, מלמדים בת"ת לצד אלו העוסקים לפרנסתם מחוץ לכותלי ביהמ"ד, כולם מתקבצים ובאים כאיש אחד בלב אחד להתעורר ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו, ליכור מהתכלית ולחטוף עוד תורה ומצוות ומעש"ט.

כמו כן כאשר אחד מבני החבורה זוכה לעשות סיום מסכת או שמחת "וואך נאכט" וכדו' הוא בוחר לעשות זאת במסגרת החבורה, להרבות באהבה ואחדות בין החברים.

וכך יכולים לפגוש את בני החבורה גם זמן רב לאחר סיום החבורה עדיין יושבים ומשוחחים בשיחת חברים לבבית, באהבת רעים נפלאה.

אחת לחודש יוצאים השדה לקיים את עצת ההתבודדות ולאחר מכן נערכת ה'חבורה' בין עצי השדה באופן מיוחד הנחרט היטב בלבבות המשתתפים.

חבורות האברכים ירושלים

צעיר כמבוגר, עובד לפרנסתו או אברך כולל, 'חצות יונגערמאן' או ברסלב'ר יונגערמאן, כל אחד ואחד.

ממחשבה למעשה, התארגנו האברכים הנמרצים והעלו רעיון לקחת את הנוסחאות הנהוגות בשנים האחרונות לגיוס כספי תרומות מעמך בית ישראל, להחזירם אל הקדושה, ול'גייס' באמצעותם כל אברך צורב להשתתף בחבורה שבועית בקביעות.

ואכן המאמצים נושאים ב"ה פירות יפים, כאשר בשבועות האחרונים כבר היו ניכרים כמה וכמה פנים חדשות בחבורות השבועיות.

בעז"ה בימים אלו שוקדים כיצד להמשיך את רוח ההתחדשות, לקרב אל המלאכה עוד אברכים נמרצים שיכולים ליתן מכוחותיהם להצלחת המצוינ'ג, ובעז"ה עד סוף הקיץ לא ימצא אברך אחד בירושלים שאינו משתתף בחבורה שבועית באופן קבוע.

ואליך אברך יקר אנו פונים בזאת: אם עדיין לא זכית, אל תחכה שיבואו אליך. בעמ' האחורי של הגליון הנוכחי מופיעה רשימת חבורות האברכים - מעודכנת לזמן קיץ הנוכחי, בחר לך כעת חבורה שבועית המתאימה לך, להחיות את נפשך, רוחך ונשמתך באורו של רביה"ק ותלמידיו, יחד עם החברים בני החבורה החשובים והיקרים, לטוב לך כל ימין לנצח!

"מעצ'ונג" - לא מה שהכרתם

מוצאי שבת ואסרו חג הפסח לפנות ערב, בהיכל ביהמ"ד ברסלב מא"ש.

שבעת ימים מלאים בקדושה וטהרה, מובדלים מהבלי העולם הזה - מכל מה שרומז ה'חמץ', אך לא יאריך הזמן ובעוד שעה קלה, נצטרך לשוב אל ה'שגרה', אל חיי היום יום, להשכים ולהעריב בסדר יום עמוס, כל אחד לפי עניינו.

ממש ברגעים אלו, התיישבו כמה אברכים נמרצים בעלי שאר רוח וחשבו עצות כיצד אפשר לשמור את ההתעוררות, את ההתעלות, את רוח הקדושה החופפת על ימי החג וחול המועד, ליצוק תוכן ומשמעות ל'סתם' יום של חול, לקחת אתנו את האורות הרבים שקיבלנו במועד שילוו אותנו לפחות לחצי השנה הבאה.

הם לא היו צריכים להמציא את עצמם מחדש, שכן העצה היעוצה לכל אחד היא להיות 'חבר' ליראי ה' וחושבי שמו, החיים ומחיים את עצמם מידי יום ביומו בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו, זאת באמצעות השתתפות קבועה בחבורה שבועית לקבל דין מן דין לשמוע ולהשמיע, לחזק ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו.

אולם הם ניסו להמציא עצות ודרכים חדשים כיצד אכן יפנים זאת כל אברך, כן, כ-ל אברך

בזכותכם
הפעילויות צועדים קדימה!

הזרמים
קבועים:

ביום "פסח שני", התכנסו נשות ובנות ברסלב לכינוסי הכנה לקראת היום הקדוש ל"ג בעומר יום הילולת התנא האלוקי רשב"י זיע"א.

הכינוסים החלו בשעות הצהריים לבנות צעירות, לאחמ"כ לבנות הבוגרות ובנות הסמינרים, ובשעות הערב לנשים.

למשתתפות הוגשו שפע של מאכלים בטוב טעם, וכן "ח"י רוטל" שתייה קרה ועוד.

במהלך הכינוסים נשמעו שיחות על גודל כוחו של רשב"י וחובת הזהירות בכבוד הזולת, בשילוב סיפורים מרתקים ממירון בדורות עברו. כן שמעו מפני נשות אנ"ש המבוגרות את זכרונותיהן ממירון בימים ההם.

כן אמרו כולם יחד תהלים ואת התפילה המיוחדת של הגרי"מ ש כ ט ר שליט"א על קדושת אתרא קדישא מ י ר ו נ ו ש ו ר ר ו את שירי ל"ג בעומר לכבוד התנא הקדוש ברגש רב.

כאן המקום להודות להנהלת "מוסדות החינוך ברסלב" שליט"א, שתרמו את הוצאות ה'חברה' להנאות את התלמידים היקרים במיני מתיקה ומתנות לאות הצטיינות על התאמצותם להשתתף בסדרי הלימוד.

ואח"כ השמיע להם המשגיח סיפור עם מוסר השכל להנחלת מידות טובות וירא"ש. כמו"כ הגיעו ממשפיעי אנ"ש לשאת מדברותם בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו.

חבורת הנערים בית שמש - "זכרון אלעזר" ו"אנשי הצדיק"

הדלקה לכבוד הרשב"י

בליל ערב ל"ג בעומר התכנסו חבורות הנערים "זכרון אלעזר" יחד עם חבורות הנערים "אנשי הצדיק" לקיים מסיבת הכנה לל"ג בעומר, בביהמ"ד "נחלת חן".

לאחר תפילת ערבית וספירת העומר בכח ובכוונה כראוי ל'ברסלב'ר קינדער', הדליקו מדורה גדולה לכבוד התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, והנערים יצאו בריקודים נלהבים בשירת "בר יוחאי" ושאר ניגוני ל"ג בעומר.

”כולם נקבצו באו לך”

מעמד ”כינוס הג” ארצי

ביום שני - ב' דחווה”מ פסח

בהשתתפות זקני וחשובי אנ”ש שליט”א

נמשכים שעה ארוכה אלמלי היו מוכרחים להפסיק באשר הגיע זמן המנחה.

בתום התפילה המרוממת נתכבד הרה”ח ר’ מאיר קרלכך שליט”א לשאת מדברותיו. כשהוא מרחיב בנועם אמריו על המובא בתורה פ”ג כי כשנסתלק החמץ נפתחין העיניים לראות נפלאות בעצות של רביה”ק, להתחיל להרגיש טעם גן עדן בהתקרבותינו אליו ולילך בדרך עצתו.

לאחר מכן נעמדו כל הקהל לתפילת ערבית בכח ובכונה, ואחריה ספירת העומר בשעווה וצעקה כראוי לחסידי ברסלב.

המעמד המרומם מוכרח להגיע לסימום, אולם אצל אנ”ש הוא ייחרט לזמן רב, האויר הנח והזך שהיה מורגש בעליל, האחדות והאהבת חברים כאשר נפגשים אנ”ש מכל רחבי הארץ, לה זכינו מזה שנים רבות, ישמש לנו להטעין את אוצרותינו, להתחזק לילך בדרכי ועצות רביה”ק לטוב לנו כל הימים.

גדולת יו”ט פסח, בתוך דבריו הוא הזכיר כי אצל העולם קשה הדבר שיורדים מליל הסדר לימים רגלים כמו שמביא מוהרנ”ת בליקו”ה מספרי הכוונות; שביום ראשון של פסח יורדי כל המוחין דגדלות וקטנות יחדיו בלי סדר ואח”כ במשך ימי הספירה עמלים כל יום לקבל את ההארות והמוחין של אותו היום. ואצל העולם קשה הדבר; וכי כל גדלות המוחין בליל הסדר לא היה ‘אני’ אלא אדם אחר... אולם ר’ נתן מגלה לנו, כי אפשר להיות אותו אדם עם מוחין דגדלות וקטנות, רק לזכור ולדעת כי מקודם נתנו לך את המוחין במתנה וכעת צריכים לעמוד לבד על כל השגה והארה. כשהוא מזכיר את הפסוק ”משכיני אחריך נרוצה”, שצריכים רק משיכה וכבר נפשינו נכספה אל מקור רוחינו ונשמתינו.

לסיום הוא הזכיר מגדולת לימוד ההלכה שזה היה יסוד חזק אצל רבינו, שדבר ראשון זה הלכה.

אחריו נתכבד הרה”ג ר’ בצלאל גלינסקי לסיים שו”ע אהע”ז ולהתחיל שו”ע חו”מ. בסיום הקדיש פרצו כל הקהל בריקודים נלהבים לכבוד התורה ולומדיה, שזכינו להתרב לרבינו.

שיר רדף שיר ושמחת היו”ט הגביה את הרגליים טפח וטפחיים מעל הקרקע, כל הקהל נסחפים בריקודים נלהבים כאיש אחד בלב אחד, הריקודים היו

”חייב אדם להקביל פני רבו ברגל” קבעו חז”ל ואנו חסידי ברסלב מקיימים זאת ע”י שמתוועדים יחד אנשי הצדיק, כאיש אחד בלב אחד, לקבל דין מן דין, להתחדש ולהתחזק באורו של רביה”ק בשמיעת שיחות ודיבורים נלהבים מפי זקני וחשובי אנ”ש שליט”א.

”כולם נקבצו באו לך”, זוהי ההרגשה שעלתה אצל כל אחד מהציבור הרב גווני שזכו להשתתף ב”כינוס חג הארצי” ביום שני - ג' דחווה”מ פסח העעל”ט, בהיכל ביהמ”ד הגדול מא”ש.

פיארו בהשתתפותם זקני וחשובי אנ”ש שליט”א יחד עם הרבנים הגאונים שליט”א, כאשר המעמד נערך בשילוב סיום חלק ‘אבן העזר’ בסדר לימוד שני הלכות ליום.

מטעם ”שיבת ביה”ז מורשת הנחל” אורגנו אוטובוסים להסעת בחורי החמד מעיר בית שמש וברכפלד, לבוא לקחת חבל להשתתף בכינוס חג הארצי, כאשר שנים רבות לא זכינו לכינוס מעין זה והשנה הוחלט ב”מורשת הנחל” להחזיר עטרה ליושנה, לחדש ימינו כבראשונה.

בשעה היעודה עת גדשו את היכל ביהמ”ד מאות מאנ”ש, פתח והנחה את הכינוס בטוב טעם רוי”מ החבורות הר”ר ראובן שיף שליט”א, שעלה לקבל את פני המשתתפים בברכת ”ברוכים הבאים בשם ה” לכלליות אנ”ש מכל רחבי הארץ שבאו להתאחד ולשאוף מלא חופניים מהשארית ודעתו של רביה”ק.

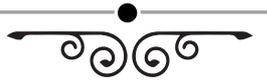
אחריו כיבד את הגה”ח ר’ יעקב שלמה מוזסון שליט”א לשאת מדברתיו לכבוד הרגל. שהרחיב בדבריו הנפלאים על

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו ותומכינו היקרים לרגל השמחה במעונם

להולדת הבנות

ר' שמעון יעקב אנשין, בי"ש

ר' ישראל נחמן אנשין, בי"ש

ר' חיים בלוי, ב"ב

ר' זאב ברנשטיין, י-ם

ר' אלעזר מרדכי דרדיק, בי"ש

ר' דוד נחמן היילפרין, י-ם

ר' נחמן היימן, בי"ש

ר' ישראל טנג'י, י-ם

ר' אברהם מיימון, בי"ש

ר' גדליה קיפניס, בי"ש

ר' משה יהודה קפלן, בי"ש

ר' יואל קרישבסקי, בי"ש

ר' נפתלי רוזנפלד, בי"ש

ר' שמואל חיים ברמ"א שפירא, בי"ש

ר' שמואל ברא"ל שפירא, י-ם

להולדת הבנים

ר' אברהם איזריעל, בי"ש

ר' ישראל נחמן גודלבסקי, בי"ש

ר' ישראל מאיר גולדשטיין, י-ם

ר' יחיאל ווייספיש, בי"ש

ר' שמעון ויינשטוק, בי"ש

ר' אלעזר נחמן ויצהנדר, י-ם

ר' יחיאל מיכל חזן, י-ם

ר' נחמן מייקוף, בי"ש

ר' נתן סירוטה, בי"ש

ר' נחמן פלדמן, ב"ב

ר' נחמן בר"ב פראנק, בי"ש

ר' שלום פראנק, י-ם

ר' יואל פריעדמן, בי"ש

ר' שמעון צ'צ'יק, בי"ש

ר' נתן קלצקי, בי"ש

ר' מרדכי דוד שיף, י-ם

ר' שמואל פנחס שכטר, י-ם

להיכנס בנם לעוה"מ

ר' שמואל הורביץ, בי"ש

ר' יעקב וויינריב, בי"ש

ר' יצחק זילבר, בי"ש

ר' מיכאל חשין, י-ם

ר' ישראל כהן, י-ם

ר' יהודה פיליפ, בי"ש

ר' אלכסנדר פראנק, בי"ש

ר' משה דוב רוזנפלד, בי"ש

ר' ישראל בן ציון שווארץ, בי"ש

ר' זאב וואלף שווארץ, י-ם

לנישואי צאצאיהם

ר' אליהו בהר, בי"ש

ר' נועם יהודה ברנד, בי"ש

לאירוסי הצאצאים

ר' הלל גולדברגר, י-ם

ר' ישראל הופמן, ברכפלד

ר' נחמיה בר"י חשין, בי"ש

ר' אלישע גבריאל נוימן, י-ם

ר' יוסף פראנק, י-ם

ר' יחיאל רוזנבלט, בי"ש

ר' מרדכי שטיצר, בי"ש

יה"ר שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח בדרכו הסלולה של רביה"ק המסורה לנו מדור דור, לגדלם ולחנכם לתורה ולחופה ולמעש"ט, לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה לתפארת כרם בית ישראל ולתפארת שם רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם אמן

יֵאָסֹפוּ כָּל הַעֲדָרִים

וּגְלָלוּ אֶת הָאֶבֶן

מֵעַל פִּי הַבְּאֵר

וְהִשְׁקִינוּ

הַצֵּאֵן

חבורות הבחורים
דחסידי ברסלב
שע"י מורשת הנחל

קולמוס הלב

מכתבים והרגשי הלב
מבחורי החמד שיחי'

בס"ד

לכבוד הנהלת "מורשת הנחל"

אין בפי מילים להודות לכם על כל הפעילויות אשר הנכם משקיעים בזה רבות ימים ולילות יכלה העט לתאר את גודל הזכות וזיכוי הרבים אשר בזכותכם מתגדלים האילנות הרבים אשר הנכם משקים החל מהחבורות השבועיות והשיחות הפרטיות וכלה בלילי שבתות ושבתות התאחדות נפלאות זאת מלבד הפעילויות לאברכים, לבני הנעורים ולבני יעקב אלו הנשים אשר מושקעים בהם כחות רבים ומאמצים כבירים

ובפרט באתי להודות לכם על:

ימים כלילות אשר הנכם שמים על מנת שהבחורים ינצלו את ימי ביה"ז עד תומם
שבמקום לישיב בטל ולעסוק בהבלי עוה"ז יקומו לעבוד את השי"ת בחצות הלילה כ"א לפי כוחו
יש גם אשר יקומו לותיקין או למנין שני כאשר לאחריו מוגשת ברחבות ארוחת בוקר
בנוסף למסע שלשת ימים שמתקיימת בסוף חודש ניסן לבחורי הישיבות מכל רחבי ארץ הקודש
תורה ותפילה לאלפים ורבבות יזקפו לזכותכם אשר נלמדו בחודש שישועות בו מקיפות
בפרט העצות של רביה"ק שבחורים מקיימים בזכותכם כגון קימת חצות ונסיעה לשדה
יהדות פשוטה אשר הנכם מחדירים בבחורים כאשר כל דבר נעשה במלא הפשטות והחן
העבודת ה' של כל בחור וכל צאצאיו לדורות עולם הם אשר ימשיכו לתת לכם כח
זכות עצומה בידכם אנא אל תניחוהו ואסיים בתפילה שה' יתן לכם כח לעשות חיל

הא לכם מקצת מן המקצת מהרגשי הלב הגואים

בהכרת טובה מרובה מקרב לב למנהלים ולעוסקים במלאכת הקודש

ולכל העושים והמעשים בארגון הקדוש והיקר הזה

אחד מבחורי החבורות ישיב"ק ירושלים

א.צ.

בס"ד

לכבוד "מורשת הנחל"

מאד נהנתי מהשבת המיוחדת אשר בנפשי שם רושם
ופי מלא תודה למארגנים החשובים שנפשם בכפם שמו
רב עבודתם ועמלם בכל צרכי השבת, בפרט הדרשות הנפלאות
שהביאו משפיעים מיוחדים אשר מדברים ללבבות הבחורים
תודה רבה גם על הנסיעה, שהיה מלא וגדוש בהתעוררות מיוחדת
הרחבה ושפע היה מורגש בכל משך הנסיעה והשבת
ניסיתי למצוא משהו להיתלות בו אבל ב"ה הכל מלא רק מעלות טובות
חצות לילה קמנו ויצאנו לשדה לקיים עצת ההתבודדות בלבבות סוערים
לא נצרכה אלא לברכה: שה' יתן לכם כח לעשות עוד כהנה וכהנה

בברכה

צבי צוקר

חבורת הר"ר נחמיה חשין שליט"א

לכבוד "מורשת הנחל"

ב"ה היה נפלא מאד השבת המרוממת בהשתתפות כמה מאות בחורים מכל רחבי ארץ הקודש.
נהנתי מאד מהדרשות הנפלאות במשך הסעודות, של הרה"ח ר' נתן מיימון שליט"א, והרה"ח ר' יעקב
נצתן אנשין שליט"א, ועל הכל הרה"ח ר' אלכסנדר פראנק שליט"א, שעורר את לבי מאד להשי"ת.
כמו"כ נהנתי מאד מהמצגת של ר' יצחק כרמלי, ועל כל מה שהיה במשך השבת והסעודות המוגשות
בשפע וטוב טעם, ממש אין לי מילים להודות.
דומני כי צריכים ביהכ"נ וחדר אוכל יותר גדול לרגל ריבוי הבחורים בליעה"ר.
נהנתי מאד מריבוי הדרשות והשיחות, זה הכניס בי הרבה יראת שמים אולי אזכה ע"י זה להיות
ברסלב'ר חסיד אמיתי.
נ.ב. אני מצטער מאד על מה שלא העירו אותי בחצות, שמתי מדבקה לסימן ומשום מה נשכחתי...
נא לשים לב בפעם הבא.

בברכה

נ.ב. הרשקוביץ

חבורת הר"ר נחמיה חשין שליט"א

בחור יקר! המדור הזה מיועד בשבילך!

יש לך להביע רגשי הלב על אירוע בחבורות הבחורים? עצה והארה או כל דיבור והתחזקות מרביה"ק ותלמידיו?

הזדרז להעביר אותו לנציגים בחבורות, ובעז"ה לאחר עריכה והתאמה הוא יודפס כאן במדור, לתועלת ולהנאת חבריך מהחבורות שיחי'.

מסע שלשת ימים

בשילוב "שבת התאהדות והתחברות"

בהשתתפות למעלה מ-400 בחורים בליעה"ר מכל רמת השרון

ירושלים, בית שמש, ברכפלד, בני ברק, ביתר עתיקה

ביום המישי: שש נסיעות נפרדות לקברי הצדיקים בגליל // ביום השני: שש נסיעות להנאת הבחורים // שבת מרוממת ומיוחדת מבואה ועד צאתה //

הבחורים למצוא את מקום הלינה שהוקצה להם במרחבי הקמפוס.

לאחר התארגנות באכסניה, מתקבצים הבחורים לתפילת ערבית בהתלהבות מרובה ואחריה ספירת העומר בכח ובכוונה, כשכמעט ולא ניכר עליהם כי המה נמצאים אחרי נסיעה של יותר מ-10 שעות...

במטבח כבר עומדים הפעילים המסורים החל משעות הבוקר המוקדמות, עמלים להכין את מיטב המאכלים לארוחת ערב מכובדת.

יום השישי - היום השני של המסע

הבחורים רק עלו על יצועם לפני שעות אחדות, וכבר נראים הזרזים שבהם מתגברים על שר החלומות ומנתקים עצמם ממיטתם לקום בחצות ולקיים את עצת "הניעור בלילה".

המחזה הנפלא הזה חוזר על עצמו לקראת תפילת שחרית כותיקין, כאשר כמה עשרות בחורים אינם מוותרים על תפילת שחרית מרוממת "ייראוך עם שמש".

האחרים מזדרזים לקום מוקדם, על מנת להספיק את סוף זמן קרי"ש הראשון כדעת המגן אברהם, ותפילת שחרית בקול ובנעימות נשמעת ברחבי היכל ביהמ"ד.

לאחר ארוחת בוקר כיד המלך, מתיישבים הבחורים לסדר לימוד מיוחד, להתחיל את היום בלימוד התורה הקדושה בהתמדה יתירה, מהם מעבירים את הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, אחרים לומדים את חוק לימודם בדף היומי ובספרי רביה"ק ותלמידיו.

סיום חודש שלם של פעילות עניפה בשמונת הסניפים של "שיבת בין הזמנים" שע"י "מורשת הנחל", בהם השתתפו מאות בחורים לנצל גם את הימים האלו להגות בתורה ולהתעלות בעבודת ה', בקימת חצות ותפילה בהתעוררות בצוותא ועוד, פעילות שהחלה בכנס פתיחה עוצמתית, ביום ראשון פרשת מצורע ב' ניסן העבר בבית המדרש הגדול במא"ש (כפי שסיקרנו בגליון הקודם), מתכוננים הבחורים בהתרגשות מרובה לקראת "מסע שלושת ימים" הכולל נסיעה להשתטחות ותפילות בקברי צדיקים בגליל העליון ותכניות מגוונות במתכונת של "קעמפ" מיוחד.

פנינת הכתר הינה "שבת התאהדות והתעלות" אשר כשמה כן היא, שבת בה הבחורים מתעלים מתוך אחדות ואהבת חברים נפלאה, בתורה ועבודת ה' בדרכו של רביה"ק.

ימים אלו הינם ימים של חיבור אמיתי בין כלל הבחורים מכל רחבי הארץ ובין הבחורים לראשי החבורות, לחזק את הקשר האישי ולקבל את נקודות החבר של כלל החברים ונקודת הצדיק יחד עם כולם.

כאן המקום להודות למפעל הכביר "משוך נועם" הפועל גדולות ונצורות למען בחורי החמד ברחבי ארץ הקודש, העומדים לימינו בכל עת בעזרה וסיוע, ועל כולם הסיוע הנכבד בהוצאות ה"מסע שלשת ימים" והמסתעף, יהי ה' עמם ויעל.

והברכה אחת היא לעשרות ראשי החבורות המוסרים את כל כולם, במשך כל השנה כולה, ובמיוחד במשך שלשת ימים אלו במסירות נפש מיוחדת ואתם עמם הצוות המורחב העומד הכן לצידם לסייע בכל הנדרש, כאשר כרועה נאמן עומד רו"מ החבורות הרה"ח ר' ראובן שיף שליט"א ההולך לפני המחנה לנהל ולנווט את הכל עצהו"ט בס"ד.

במשך הנסיעה זוכים הבחורים להשתטח על קברי הצדיקים קדושים אשר בארץ המה, לשפוך שיח לפני בורא כל עולמים להצלחה בלימוד התורה והתעלות בעבודת ה' ובמידות טובות לקראת הזמן החדש העומד בפתח.

לקראת הערב מגיעים כולם כאחד לקמפוס ישיבת "באר יצחק" ביישוב טלז סטון. שלט ברוכים הבאים ענק מקדמת את פניהם, עם מפות התמצאות ושלטי הכוונה, להקל על

יום המישי - היום הראשון של המסע

שש נסיעות נפרדות התקיימו ביום זה ע"י: חבורות הבחורים ירושלים - ישיב"ג וישיב"ק, חבורות ישיב"ג החסידיות כשאליהם מצטרפים בחורים מבני ברק, חבורות הבחורים ב"ש - סניפי "נחלת חן", "קריה", "תמימי דרך" ו"אנשי הצדיק" וכן חבורות הבחורים "ברכפלד".

חברות הבחורים
הנהל מורשת
 דחסידי ברסלב בצרף הקודש
ניסע
שקשת ימים
 בשילוב שבת התאחדות והתעלות

פעילות

יחבי ארה"ק;

ואלעד

ישי: סדר לימוד ותוכניות
 להתענג באהבתך ויראתך

ובכל זאת זה מעורר אצלם השתאות כל פעם מחדש.

בחדרים עורכים הבחורים את הסידורים האחרונים לקראת שבת המלכה הקרבה ובאה, ושוב מתאספים לעוד תוכנית נפלאה: "רב שיח" עם ראשי החבורות הר"ר בנימין פראנק, הר"ר נחמיה חשין, הר"ר צבי אריה מיימון והר"ר יחיאל רוזנבלט שליט"א, לה מחכים הבחורים משנה לשנה ובה מקבלים תשובות מחכימות ורהוטות על שאלותיהם והתלבטויותיהם.

בין היתר עונים ראשי החבורות בטוב טעם

מתפתחת שיחת חברים ערה במיוחד על עדיפותו של מסגרת ה"חבורות" לעומת מסגרת הישיבה, כל אחד מעלה צדדים לכאן ולכאן, אך הצד השווה שביניהם, כי 'חבורות' הבחורים מקבלים את דרכי ועצות רביה"ק במדה גדושה יותר מכל מקום אחר...

השעון לא עוצר מלכת, והבחורים מזדרזים במורד הרחובות טלז סטון אל עבר המקוה ביישוב להיטהר לכבוד שב"ק. התושבים מתפעלים אל מול נועם ההליכות והדרך ארץ בהם מהלכים בחורי החמד. הן רגילים הם למראה המרהיב מדי שנה בתום חודש ניסן

תוכניות מרתקות

בשעה היעודה מתקבצים כלל הבחורים לתוכנית המיוחדת: 'מצגת מרתקת' ע"י "היהודי הנודד" ר' יצחק כרמלי, בה מתוודעים בין היתר, לפגישות עם יהודים מעשרת השבטים, תיעודים מרתקים על קיום מצוות במסורת בת אלפי שנים, תמונות משוערות של מיקומו של נהר הסמבטיון ועוד.

טועמיה היים זכו

שעת חצות היום, באולם האוכל מוגשת "טועמיה" בשפע ובטוב טעם ובין הבחורים

החבורה הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א לשאת את דבר השבת.

בדבריו הנפלאים הוא מיטב לתאר, כי בשבת זו זוכין לנסוע אל רביה"ק, כאשר כולם באו במטרה אחת להתעורר ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו, בתוך הדברים הוא עומד על כך שבתחילת פרשת השבוע - קדושים - אומר רש"י: "פרשה זו נאמרה בהקהל", כי זהו דבר ששייך באופן כללי לכל עם ישראל כאחד, ואילו כאשר מתבוננים בהמשך רואים כי מרבית מצוות הפרשה עוסקות בדברים השייכים רק לאנשים מסויימים באופן פרטי. אלא הלימוד הוא, כי כאשר מתאחדים ומתחזקים יחד בחבורה, זוכים להתחזק גם בדברים השייכים באופן פרטי, כשהוא מסיים, שכל בחור צריך לקחת משבת זו לעובדא ולמעשה, לכל הפחות להתחזק ברצונות וכיסופים להתעלות מדרגה אחר מדרגה בעבודת ה' ותורתו.

בתום דבריו המרגשים ממשיכים בהתלהבות מחודשת בתפילת ערבית ולאחר מכן בספירת העומר בשאגות ושוועות "לטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה" כראוי לחסידי ברסלב.

סעודת הקל תפוחין

לאחר ריקוד "שבענו" ו"בר יוחאי" יורד כל הקהל לאולם הסעודות, ששופץ במיוחד לקראת השבת הזו.

המקומות סודרו כך שכל חבורה תשב יחד עם ראש החבורה בצוותא, להתאחד ולהרבות באחוות רעים ביתר שאת גם במשך הסעודות.

השולחנות ערוכים במיטב מאכלי השב"ק בטוב טעם, מעשי ידי האברכים המסורים שעמלו עוד מבוקרו של יום החמישי להעמיד הכל על מכונו לשביעת רצון כולם, מה שהוסיף בודאי להרחבת הדעת ולהכרה כי חברי ההנהלה משקיעים את כל כולם עד הפרטים הקטנים, למען התועלת האישית של כל בחור.

בטרם מתחילים לשורר את הזמירות לשב"ק, מזכיר הר"ר ראובן שיף שליט"א את שיחתו הידועה של רביה"ק שהיה אוהב מאד את העבודות הפשוטות והיה דרכו לשיר הרבה זמירות בשב"ק, וכך פותחים כולם כאחד בקול נעים באמירת

על השאלות: כיצד מתייחס רביה"ק לחבורות? איך זוכים לעבוד את ה' ב"תמימות ופשיטות"? איך ניתן לשפר את היחסים בין ברסלב'ר בחורים לצוות הישיבה שאינם כך? וכן הלאה.

השבת נועם הנשמות

השנה, לאחר מחשבה ומעמיקה, באו ראשי החבורות לידי החלטה, להקדים את שעת תפילת המנחה וקבלת שבת, כדי שהבחורים יוכלו להאריך בסעודת ליל שבת בנעימות ומאידיך יוכלו גם לעלות על יצועם בשעה סבירה כדי לזכות לקום בחצות לילה, בשעה 2.15 לצאת השדה בצוותא לקיים את עצת ההתבודדות, מה שהתברר למפרע כהחלטה מוצלחת במיוחד והבחורים וגם אבותיהם באו להודות על כך מקרב הלב.

כך, עוד בטרם השעה היעודה, כבר החל להתמלא היכל ביהמ"ד בבחורים שבאו להתכונן לקראת שב"ק, אם בלימוד פרשת השבוע, אם באמירת ליקוטי תפילות לשב"ק או בהשלמת השיעורים היומיים של כל ברסלב'ר בחור.

בהינתן האות, פוצח החזן באמירת "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ולעומתו עונים יותר מארבע מאות בחורים בליעה"ר בקול חוצב להבות, והקול מתפשט והולך בכל רחבי הישוב ומחוצה לו, קורא לכל העוסקים עדיין בעובדין דחול להזדרז ולצאת לקבל את פני שבת המלכה...

תפילת מנחה הסתיימה והחזן פותח בקול נעימה, קורא לכל מאות הבחורים יחד עם ראשי החבורות: "לכו נרננה לה", ההרגשים מתעוררים והיכל ביהמ"ד רועש וגועש כקולות מים רבים אדירים.

ב"בואי בשלום" בפיוט "לכה דודי", פוצחים כמו מאליהם, בניגוני הקיבוץ של ראש השנה וכל הקהל יוצא במעגל ריקוד כמו נחש המתפתל בתוככי היכל, מקבלים את פני שבת המלכה בשמחה וטוב לבב על גודל זכייתנו.

לפני תפילת מעריב, פותח רוי"מ החבורות הר"ר ראובן שיף שליט"א בפסוק "כולם נקבצו ובאו לך" לראות בחורי החמד מכל רחבי ארה"ק, שבאו כאיש אחד בלב אחד להתעלות בנועם שבת המתאחדת, ומכבד את ראש

בכל זאת שלא להפסיד ח"ו את תפילת שחרית כותיקין המרוממת במיוחד, וכך נראים הבחורים מזדרזים בשבילי היישוב לטבילת מקוה ולהתייצב הכן בהיכל ביהמ"ד לאמירת ברכות השחר והקרבנות.

מהיכל בית המדרש כבר נשמעים קולות התפילה בוקעים ועולים, מתרוממים אל שמי מעל, קוראים לכל צבא השמים להודות ולרנן לקל חי, סוחפים אחריהם את כל המשתתפים המתלהבים והולכים מפרק לפרק ביתר שאת ועוז.

ושופכים שיח לפני בורא כל עולמים על הכלל ועל הפרט, לזכות לזכך עוד מידה, מתחננים לנותן התורה שיפתח את לבם להבין ולהשכיל את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

בתום השעה הקצובה, מזדרזים הבחורים לטבול במקוה טהרה ולבוא חזרה אל היכל הישיבה להתכונן לתפילת שחרית של יום השב"ק.

נשמת כל חי תברך

השחר כבר מפציע עלות והבחורים שלא זכו בפעם הזאת לקום בחצות לילה, מתגברים

"שלום עליכם" בנוסח המקובל, ובשירת "אשת חיל" בניגונו של רביה"ק.

בהמשך הסעודה נושא דברים מרוממים הרה"ח ר' נתן מיימון שליט"א, שפותח בהתפעלות נוכח מאות הבחורים המסובים, בתוך דבריו הוא מזכיר כי המתנה הכי טובה לכל בחור היא לבקש ולדרוש מעצמו להתעלות עוד ועוד בעבודת ה' ובקיום עצותיו של רביה"ק, כאשר הוא מסיים בדיבורי התעוררות על הזכיה הנפלאה שיש לכל בחור לקיים את עצת רביה"ק של הניעור בלילה בקימת חצות של ליל שב"ק ולצאת בצוותא השדה.

בין לבין פוצחים בניגוני שבת קודש, ניגון סוּחף ניגון, הלבבות נושאים את הרגליים, יד משתלבת ביד וכל הקהל יוצא בריקוד נלהב לכבוד שבת קדשינו ממחמד עינינו.

קשה להפסיק שירה מרוממת כזו, אך יותר קשה להפסיד את הזדמנות הייחודית של חצות ליל שב"ק... הבחורים מפנימים זאת ומזדרזים לברך ברכת המזון, כאשר הזכות לברך על הכוס נמכרת לכל המרבה לקבל על עצמו ללמוד סכום שעות רצופות עד יום ל"ג בעומר הבעל"ט.

חצות ליל שב"ק

הבחורים מתגברים כארי וקוטעים את תנומתם הקצרה, כדי להיערך לצאת בצוותא אל השדות המוריקים מחוץ ליישוב, יחד עם ראשי החבורות, לקיים עצת ההתבודדות.

אך כדי לקיים זאת בשלימות, מתקיימת 'הכנה דרבה': הבחורים מתיישבים בכיכר שלפני היכל ביהמ"ד, ומשוררים ניגוני התעוררות וזמירות הבוקר בצוותא, לעורר הכיסופים כמו שאמר רביה"ק: בליל שב"ק אפשר להתהלך בכיסופים וגעגועים להש"ת עד שלא נדע איך עבר כך הלילה..."

חשכת הלילה אופפת את כל היקום, שהלבנה של סוף החודש אינה מצליחה להאירו, כאשר קרוב ל-200 בחורים עושים את דרכם בינות לעצי היער, נעמדים נוכח פני ה'

נסיעה לקברי צדיקים - חבורות הבחורים ירושלים

בשפתו העשירה הוא מתאר כיצד ניכרת במיוחד האהבה והאחדות שבין אנ"ש, כאשר נקבצו לפונדק אחד בחורים מכל רחבי ארה"ק, וכל אחד מחיה את השני באיחולים לבביים ובשיחת חברים ערה בענייני עבודת ה' והמסתעף. כאשר הוא מעורר כי האהבה שבין חסידי ברסלב צריכה להיות באופן כזו שתביא את האדם להתעלות בעבודת ה', ולא לאבד את הזמן החשוב של שיחת ואהבת חברים בפטפוטי שיחת חולין של מה בכך.

לאחר מכן יוצאים הבחורים בריקוד נלהב, כנהוג אצל אנ"ש לאחר סיפורי מעשיות, וממשיכים את הסעודה בהתרוממות והתעלות. בסיום מכבדים את הסועדים בעונג שבת מכובד, תרומת חתן הר"ר ראובן שיף שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבת.

כמעשהו בלילה כך מעשהו ביום, והזכות לברך על הכוס נמכרת בלמעלה מ-150 שעות לימוד ברציפות. לאחר ברכת המזון מזדרזים הבחורים להשלים את שנת הליל, עליה המליצו "מתוקה שנת העובד" את ה'...

וביום השבת...

כשעתיים לאחר חצות יום השב"ק והבחורים כבר מרגישים רעננים מספיק להמשיך את סדר היום המלא שעדיין מחכה להם, להנאתם הרוחנית.

בשעה היעודה מתקבצים בני החבורות כל אחד עם ראש החבורה שלו ומקבלים "ערכת עונג שבת"

לשוכן עד' ניגש ראש החבורה הר"ר צבי אריה מיימון שליט"א. התפילה ממשיכה בהתלהבות, וכאשר הנץ החמה נעמדו לתפילת שמונה עשרה בכוונה יתירה.

את העליות בקריאת התורה מוכר ר"מ החבורות לכל המרבה לקבל ע"ע לימוד סך שעות רצופות עד ל"ג בעומר, או לימוד דפי ליקו"מ וליקו"ה, שיחות בשיחה"ר ודפי גמרא.

כמה מרנין הלב לראות כמה בחורים מתאגדים בחבורה יחד, ומקבלים ע"ע שעות רצופות בסכומים גבוהים, כדי לקנות עליה מכובדת לראש החבורה או לאחד מהחברים...

לאחר קריאת התורה ניגש ראש החבורה, בעל התפילה הותיק, הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א לברכת החודש ולתפילת מוסף. כאשר הוא מהנה את הבחורים בשירת אנעים וזמירות בניגון "בר יוחאי"...

סעודתא דעתיקא קדישא

קרוב לארבע שעות של תפילה מרוממת מגיעים לסיומם, והבחורים יורדים לאולם הסעודות לערוך את השולחן לפני ה' ולקיים סעודת 'צפרא' דשבתא.

כאשר פוצחים בזמירות לשב"ק הלבבות מתלהבים חרף עבודות הלילה, עייפות כאילו ניטלה מהם והלאה וכולם כאחד משוררים ומרננים בשירה וחדוה.

במשך הסעודה מתכבד ראש החבורה הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א לשאת מדברותיו, כנהוג אצל אנ"ש ללימוד מתוך ספה"ק "סיפורי מעשיות" לאחר התפילה בצפרא דשבתא.

נסיעה לקברי צדיקים - חבורות ישיב"ג החסידיות

נסיעה שלישית ימים
מלא רטנא ברכות

ה"ח הארצון הערבי בשנים
"משוך נעים"

על השתתפותם בתרומה נכבדה עבור הוצאת
"ה' מסע שלישית ימים"
"שבת התאחדות ורתענות"
 לזאת בכוון התמדה מכל רחבי ארצ"ק

מקווים ומברכים מקרב
 ראשי החבורות והנהלה
 מאת החבורים מכל רחבי ארצ"ק

נסיעה לקברי צדיקים - חבורות הבהורים נחלת חן

קצר לכבוד שב"ק ולאחריו אמירת תיקון הכללי בצוותא.

רעווא דרעווין

גם העלויות והכיבודים של מנחה נמכרו בסכומים גבוהים של לימוד שעות רצופות, כאשר הפעילים המסורים מתכבדים בכמה מהם כאות הוקרה על מסירות נפשם במשך כל השנה כולה ובמיוחד להצלחת המסע והשבת התעלות.

בתום תפילה מרוממת ירדו אל אולם הסעודות לקיים סעודת רעוא דרעווין. שוב נשנה בפעם השלישית המחזה המרהיב לראות ולשמוע את מאות הבחורים משוררים יחדיו את הזמירות לסעודה שלישית בצוותא חדא, בקול נעים ובהתלהבות, כאשר רגשי ההתעוררות לאור שעת הרצון שברצונות מורגשים היטב באויר, מה גם שזוהי פסגת השבת התאחדות והתעלות ובלב כל אחד מקננים הרצונות והכיסופים להיות נעשה כלי מוכן לצאת משלשת ימים אלו אחרת מכפי שהגיע אליהם...

הס מושלך באולם כאשר ראש החבורה הר"ר אלכסנדר פראנק שליט"א נתכבד לשאת את "משא השבת".

את דבריו פתח בדברי הכרת הטוב לכל הפעילים המסורים, שעמלו קשות במשך ימים ארוכים להעמיד הכל לתועלת בחורי חמדי שיחי'.

בהמשך, הוא מבאר ע"פ דברי רביה"ק בתורה ל"ד על שלשת הנקודות; נקודת הצדיק, נקודת החבר ונקודת

מכובדת, עם מיטב מעדני השבת, מטעמים, אגוזי פרוך ועוד, להשלים מאה ברכות ולענג את השבת כראוי לבחורי חמדי.

כל חבורה מוצאת פינה משלה, זו בחדר אוצר הספרים ורעיהם בשטיבל הסמוך לה; אחרים באולם הסעודות, וחבורה אחרת מוצאת את מקומה בין העצים המוריקים בחורשה הסמוכה. וכאשר הלבבות פתוחים יוצאים מתוככי הלב דיבורים חמים ונפלאים, כל ראש חבורה והנקודה שלו, בין לבין תורמים גם הבחורים עצמם דיבורים משלהם... בחבורה אחת מתנהלת שיחה נפלאה על הזוכה העצומה לה זוכה בחור המתגבר בכל עת לשמור על עיניו, זאת לקראת זמן הקיץ הקרב; בחבורה אחרת מתפתחת שיחת חברים ערה כיצד אפשר להפיק את מירב התועלת מהשתתפות בחבורות וראש חבורה אחר מרחיב את אפיקי הדעת של הבחורים במושגי וענייני קבלה, כפי שהמה מובאים בליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות, לקרב את הדברים אל שכלם שידעו להבין בעת לומדם מושגים אלו.

החבורות המרוממות האלו, נמשכות הרבה מעבר לזמן הקצוב, כאשר קשה להתנתק מהאווירה הנפלאה...

לאחר מכן התכנסו הבחורים בהיכל ביהמ"ד לשמוע שיעור נפלא בהלכות שנת השמיטה שאנו נמצאים בעיצומה, מפי ראש החבורה הר"ר שמעון קעניג שליט"א.

אחר השיעור התקיים סדר לימוד

מאירת הקדושה לה זכו בימים האחרונים, אך מוכרחים המה לארוז את מטלטליהם ולעלות על האוטובוסים אל עבר מחוז חפצם, מלאים וגדושים באוצרות אשר לא יסולאו בפז, שבודאי יליו אותם לאורך ימים ושנים טובות, בהמשך התעלותם במעלות התורה והיראה בדרכו הסלולה של רביה"ק ותלמידיו, שמדרכיהם ועצותיהם הנפלאות הלעיטו את נשמתם במשך הימים האלו מתוך אהבת חברים נאמנה ויחרטו בלבם לנצח, לטוב להם כל הימים.

ערבית מרוממת ואחריה ספירת העומר בקול חוצב להבות בהתעוררות מרוממת ונפלאה, כאשר ההרגשה העילאית המיוחדת האופפת את כל מהלך התפילות, ומעל הכל 'ספירת העומר' בקול צעקה, תחינה ובקשה, בודאי קונה שביטה ברוחם ונשמתם לנצח.

לאחר הבדלה על הכוס נערכת סעודת מלוה מלכה עם מאכלי חלב ומיטב המעדנים לכבוד סעודת דוד המלך וסעודת ראש חודש.

קשה פרידתכם

קשה הדבר לבחורים החשובים להתנתק

עצמו, בשילוב תורה ס"ז שיש ההעלמה שנעלם הפאר והיופי של העולם ורק ע"י הצדיק שנקרא 'עיני העדה' ע"י נפתחין העיניים של האדם, וכמו שמוהרנ"ת מיטיב לתאר בכמה הלכות בליקוטי הלכות את אפסיות העולם הזה וכל הנדמה בו כהנאות, כאשר באמת העולם הזה אינו כלום רק צער ויסורים ומכאובות, כשהוא מדגיש כי על אף שקשה לבחורים צעירים לקלוט את הדברים הנאמרים, שכן כל חייהם עוד לפניהם, אולם ברבות הימים לאחר שיבנו את ביתם בעז"ה בשעה טובה ומוצלחת ידעו ויפנימו כי הן הן הדברים וכל העולם הזה אינו כלום ומשכך מה לנו לחשוב ליהנות בזה העולם כמו אלו שנדמה שהם נהנים, כאשר באמת אין ואי אפשר שום הנאה אמיתית בעולם הגשמי.

וזאת צריכים לקחת כצידה לדרך ממשע שלשת הימים המרוממים והמופלאים אלו עם שבת ההתעלות הנפלאה: להשתדל בכל הכח לחטוף עוד ועוד תורה ומצוות ומעשים טובים, להתרועע עם חברים טובים העומדים לו לעזר לקיים את רצונותיו ושאיפותיו להתעלות בתורה ועבודת ה', ולהתדבק בצדיק האמת שהוא ידע כיצד לראות הפאר והיופי האמתי של העולם הזה להעלותו לנצחיות ולחיי העולם הבא.

לסיום הביא דברים נפלאים מתוך הזוה"ק על הפסוק "ולא תונו איש את אחיו" שלא יונה האדם את עצמו כי הוא כבר נכשל ואין בכחו להתקרב אל ה' ועבודתו, אלא יתגבר בכל הכח להתחיל בכל פעם מחדש בכחו של רביה"ק הזקן וקדושה, להאמין בה' ובצדיקיו שהוא מחכה ומצפה לכל אחד מתי יבוא וייראה לפניו יתברך, למרות כל מה שעבר עליו.

בתום דבריו הנפלאים יוצאים כל הבחורים בריקודים נלהבים על נועם חלקם וגורלם כאשר עוברים מניגוני שמחה וריקודים לשירת בר יוחאי ועוד.

לקראת ברכת המזון אין מוותרים הבחורים המתמידים ושוב לוקחים ע"ע כמה מאות שעות רצופות, לקבל את הזכות של ברכת המזון על הכוס. לאחר מכן עולים להיכל ביהמ"ד לתפילת

נסיעה לקברי צדיקים - חבורות הבחורים קריה וקנה בושם

החבורות השבועיות - זמן קיץ תשפ"ב

ירושלים

יום רביעי | 8:45

ביהמ"ד "אוהל יעקב" גב"ש
עפ"י תורה הזמנית
אחראי: ר' נתן מאיר פירר
05484-92765

ירושלים

יום שני | אחר מעריב

בבית הר"ר אליעזר קירשבוים
ראש החבורה: הר"ר ש. צ. שפירא
שיחה שבועית
אחראי: ר' נ. גודלבוסקי
05276-04839

בית שמש

רמה ג'

יום שני אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' גדליה קיפניס
טל': 05041-74097

בית שמש

רמה ב'

יום שני בשעה 9:00

באולם שע"י ביהמ"ד "נחלת חן"
שיחה שבועית
אחראי: ר' נפתלי רוזנפלד
טל': 05485-96274

ירושלים

ליל שישי | 9:00

בביהמ"ד "אור אברהם"
שיחת חברים באנגלית
אחראי: הר"ר אליעזר סאוויצקי
05484-79270

ירושלים

יום שלישי | 6:00

עז"נ הישן
שיחת חברים
אחראי: ר' אהרן גרומן הי"ו
05276-80057

בית שמש

רמה ד'

יום שלישי בשעה 9:00

בבית ר' נחום רוזנבלט
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' נחום רוזנבלט
טל': 05276-93811

בית שמש

רמה ב'

יום שני 9:30

בביהמ"ד "נחלת חן"
שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' שלמה שישא
טל': 05041-02203

ירושלים

יום רביעי | 10:00

חבורות "כולל שביעית"
שיחה שבועית
אחראי: ר' אלכסנדר שפירא
05832-36175

ירושלים

יום שלישי | 10:00

היכל הכולל
שיחת חברים עם הר"ר מתיא אנשין
אחראי: ר' מרדכי שפירא
05832-56322

ביתר

יום רביעי | 9:15 בערב

בביהכ"נ מקור הנחל
שיחה שבועית
אחראי: ר' דוב הלפרין הי"ו
05832-38831

בית שמש

רמה ב'

יום שלישי בין מנחה למעריב

בביהמ"ד "נחלת חן"
שיחת חברים בספר כוכבי אור
אחראי: ר' יהודה נימני
טל': 05484-86872

ירושלים

יום שני 5:30 בלשה"ק

בביהמ"ד אנשי מוהר"ן
שיחה שבועית
אחראי: ר' נתן וייספיט
05484-08411

ירושלים

יום שלישי | אחר מעריב
חבורה כללית

בעז"נ הישן, בביהמ"ד הגדול מא"ש
שיחה שבועית
כל שבוע נואם אחר
אחראי: ר' יעקב זאב חשין

ביתר

יום שני 9:45

בביהמ"ד "עטרת הנחל"
שיחת חברים בספ' השתפה"נ
אחראי: ר' מיכל ברנד הי"ו
05832-08001

בית שמש

קנה בושם

יום רביעי אחר מעריב

בביהמ"ד "תמימי דרך"
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' נתן שפירא
טל': 05485-28722

בני ברק

יום רביעי | אחר מנחה

ביהמ"ד הגדול רח' אלשיך 5
שיחה שבועית
אחראי: ר' שמואל גלבך הי"ו
050-415-3581

ירושלים

יום רביעי | 6:00

בית צבי
ראש החבורה: הרה"ח ר' מאיר קרלכך
שיחה שבועית
אחראי: ר' ישראל נחמן פראנק
05276-40892

אלעד

יום שני | 7:45 בערב

בביהכ"נ חסידים
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' יעקב ירבלום הי"ו
05271-35144

בית שמש

קנה בושם

יום שלישי 6:15 בלשה"ק

בביהמ"ד "אנשי הצדיק"
שיחה שבועית
אחראי: ר' דוד שמואל ניסנבוים
טל': 05484-91687

ברכפלד

יום שלישי | 7:30 בערב

בבית החברים
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' שלום סופר הי"ו
05041-00499

ירושלים

יום רביעי | אחר מעריב

בבית החברים
שיחת חברים
אחראי: הר"ר נחמיה חשין
05276-27299

הר יונה

יום חמישי | 8:30

ביהכ"נ נחלת הצדיק
שיחת חברים בספ' השתפה"נ
אחראי: ר' נחמן מלמד הי"ו
05484-10520

בית שמש

קנה בושם

יום רביעי 6:15 בלשה"ק

בבית אחד החברים
שיחת חברים בספר השתפה"נ
אחראי: ר' יהודה חנון
טל': 05331-45325

עמנואל

יום שני | 7:00

בית הכנסת "אור זורח"
שיחת בספ' עצות המבוארות
אחראי: ר' בנימין חשין
טלפון: 05832-10849

ההשקפה

דיבור חרדי במגמת התקוממות והתאבדותו של עמנו

העיקר מה שהיה רצונו ז"ל שיחזיקו את עצמם
אנשי שלומינו באחדות והתקבצות ואהבת
החברים, היינו להתוועד יחד ולדבר אחד עם
חבירו ביראת שמים (פרפראות לחכמה תורה ו' תנינא אות כ"ז)

בית שמש

נחלה ומנוחה

יום שני 7:30 מעריב אחר החבורה

בביהמ"ד ברסלב
שיחה שבועית
אחראי: ר' אורי פרידברג
טל': 05484-01927

צפת

יום רביעי | 7:30

בביהכ"נ "פאר הנצח"
ניגונים ושיחה
אחראי: ר' שמחה פלברבוים
05331-44862

בית שמש

נחלה ומנוחה

יום שלישי אחר מעריב

בביהמ"ד נחלה ומנוחה
שיחת חברים
אחראי: ר' נחמן קעניג
טל': 05331-11186

קביעין פו תהוון פתנהו רבנותא